This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

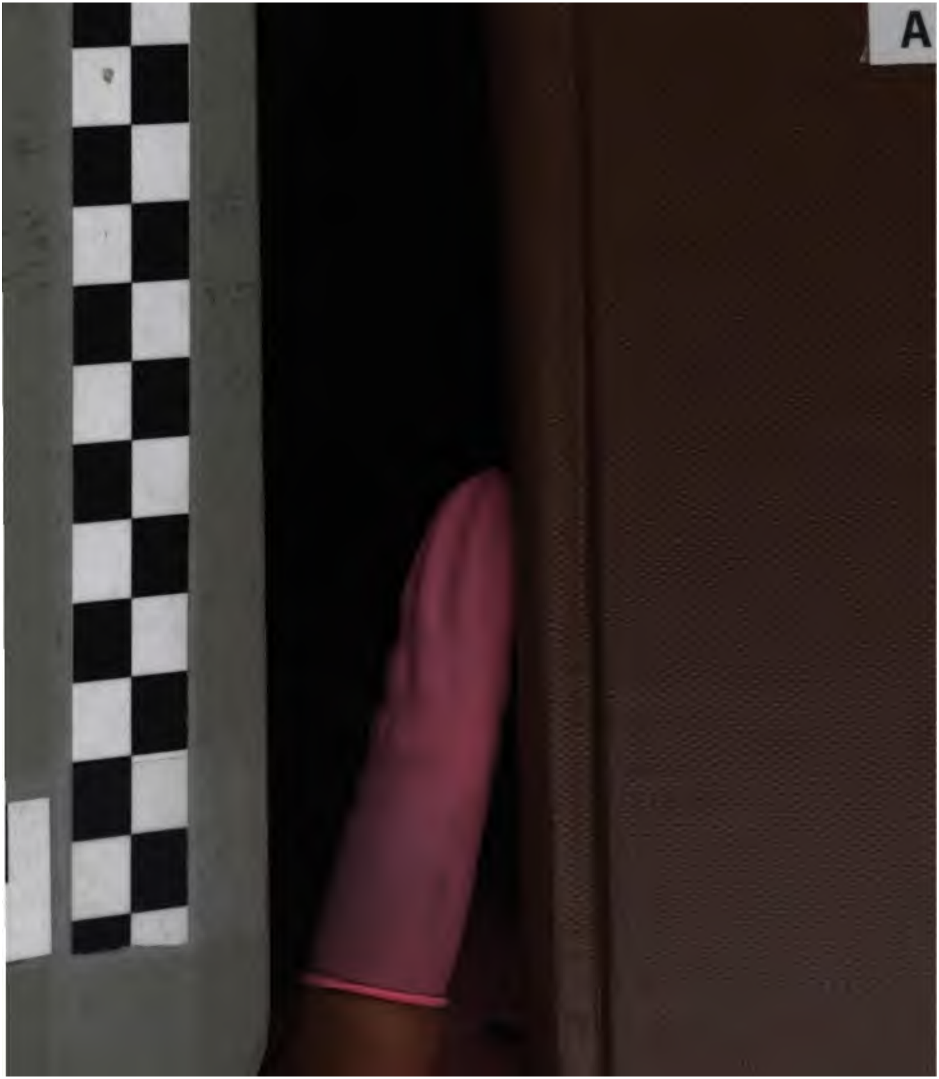
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

A

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN
LIBRARIES
1817

M

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN · LIBRARIES · 1817

M

TY
SITY OF
1817
RAR

Parisiis
Apud Coustelier
1742

Phaedrus.

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBRI QUINQUE,

Ad optimas quaſque editiones emendati.

PARISIIS,
Apud COUSTELIER.

M. DCC. XLII.

898
P4
L55

2-4-47
231,25

TYPOGRAPHUS

LECTORI BENEVOLO.

ARs Typographica jam ab ipſis penè incunabulis quâ induſtriâ tractata ſit, quàm felici non ita longo tempore aucta ſit incremento, teſtantur præſertim tot excuſa typis Elzevirianis volumina, quæ ut magno primùm coætaneorum omnium plauſu accepta ſunt, ſic & ſummo ſtudio à curioſis rerum æſtimatoribus etiamnùm conquiruntur. Sive enim totum orationis contextum attendas, quid magis accuratum, quid mendis inquinatum minùs? quod ſanè affert Lectori utilitatis non parùm: ſeu ipſa ſpectes litterarum elementa, qualis inter illa, ut ita dicam, unanimi-

tas, quis nitor, quæ gratia atque elegantia! ut libri inſpectio ipſa legendi quandam animis faciat veluti prurigi-nem. Quas quidem dotes in publicis illis, quæ ætate noſtrâ prodeunt, editionibus qui voluerit requirere, Deus bone! quàm toto errabit cœlo, adeò in parvo iſto Typographorum noſtrorum numero, qui ad hanc artis excellentiam laudabili auſu conati ſunt aſſurgere, innumeri paſſim occurrunt tam rudes, tam ſquallidi atque horridi, ut ſtomacho paululùm faſtidioſo nauſeam tantùm non faciant. A quâ certè noſtrorum hominum, inſcitiâ dicam, an incuriâ, litteris ſimul & arti nemo non videt quanta pernicies immineat. Nos porrò publicæ utilitatis ſtudioſi, optimos ſaltem Latinæ linguæ Scriptores, quotquot ab Elzeviriis non ſunt editi, à communi injuriâ vindicare tentavimus, & majori curâ in lucem productos ad priſtinam illam artis Typo-

graphicæ perfectionem effingere. In conferendis variis editionibus, & inde genuinâ auctorum lectione eruendâ, omnem diligentiam adhibuimus; nec labori pepercimus aut impenſæ, quò primos illos, quos diximus, artis magiſtros nobis daretur digno aliquo opere ſuſcitare. Habes igitur, Lector ingenue, in hiſce noſtris lucubrationibus Elzevirios, ſi non redivivos quidem, aut expreſſos ad vivum, in quantum certè tenuitas noſtra divinos propè dicam artifices aſſequi potuit, rudiori quodam penicillo adumbratos. Conſtat noſtrum hoc opuſculum Phædro atque Aviano, qui ſoli ſuperſunt ex Latinis melioris ævi Fabularum Æſopiarum Scriptoribus. In his periculum fecimus, ſi primus hic noſter tibi niſus arriſerit, alios auctores ab Elzeviriis intentatos mox iiſdem typis, nec minori diligentiâ edituri. Sin minùs exitum, at certè conatum lauda; ſtudioque in te noſtro

dum frueris, ſi quid per tuam fortè peccatum eſt, ignoſce, & vale.

VITA
PHÆDRI
A JOANNE SCHEFFERO
ARGENTORAT.
COMPOSITA.

PHÆDRUS, cujus pauci meminerunt apud veteres, ſi non ante, ſub Auguſto ſaltem natus fuit. Virgilium profectò ac Ovidium eſt æmulatus, qui utrique ſub Auguſto floruere. Quin imò Auguſti mentionem facit ipſe, tanquam ejus, ſub quo vixerit, cujuſque geſta quædam obſervarit. Nam cum lib. III. c. 10. præmiſiſſet: *narrabo tibi, memoriâ quod factum eſt meâ*; ſubdit: *à Divo Auguſto tunc petiere judices.* Patriam habuit Thraciam, ut ipſe indicat præfat. lib. III. his verbis:

Cur ſomno inerti deſeram patria decus?
Threiſſa cum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo.

Sed hoc alii. Ampliùs obſervatione dignum, quòd in monte Pierio videatur editus, quem antiqui ſedem atque domicilium Muſarum credidere. Ita namque, dicto loco:

Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſine Jovi
Fœcunda novies artium peperit chorum.

Vides ſimul, in hoc monte Muſas genitas putaſſe

Nec intereà moroſus fuiſſe credi poteſt, ſed jucundus hilariſque, ut potiſſimùm ex lib. IV. c. 13. & 14. item c. 16. liquet. Opes & pecunias alto generoſoque animo contempſit ſemper, ut de ſe teſtatur ipſe lib. III. præf. ubi *curam habendi penitùs corde eraſiſſe* ſcribit. Maximè verò hoc egit, cum videret, quàm multis exitiales eſſent ſuo tempore pecuniæ. Id quod innuit lib. V. fab. 4. ubi ait, poſt allatam fabulam de aſino, detrectante hordei commedere reliquias, quo ſaginatus porcus, Herculi deinde immolatus fuit:

Hujus reſpectu fabula deterritus,

Periculoſum ſemper vitavi lucrum.

Et profectò tunc opulentiſſimum quemque à Tiberio variis criminationibus circumveniri ſolitum, non ipſe modò docet in ſequentibus, ſed & exemplis à *Suetonio* cap. 49. & *Tacito* VI. An. c. 19. aliiſque locis allatis comprobatur. Quemadmodùm verò negligens fuit opum, ita ex adverſo gloriam ſectatus eſt, eam maximè, quæ eſt ex litteris doctrinâque. Ideò & de obtentâ eâ tantùm non triumphat in præf. lib. III. ubi ait;

Ergo hinc abeſto livor; ne fruſtra gemas,

Quoniam mihi ſolennis debetur gloria.

Sic ab initio lib. V. *mihi parta laus eſt.* Quin imò tam præclarè de ſe ſentit, ut & aliis famam nominis ac immortalitatem dare poſſe ſcriptis crediderit. Inde ad Particulonem lib. V.

Particulo, chartis nomen victurum meis.

Litteras autem ipſas magno animi ardore eſt aggreſſus, & in illis eam partem maximè, quæ Poeſis appellatur. Liquet vel ex eo, quia puerum ſe etiam tractaſſe Ennium fatetur, & ex eo verſum citat lib. IV. circa finem, ubi Ennium intelligit, cum ait:

Ego quondam legi quam puer ſententiam:
Palam mutire plebeio piaculum eſt:
Dum ſanitas conſtabit, pulchrè meminero.

Atque hinc fortaſſe factum, ut Æſopi fabulas v ſu potiùs, quàm oratione proſâ comprehendere de quibus ampliùs nunc aliquid dicendum. Scripſi eas in ætate ultimâ ipſe innuit non uno loco, pe tinetque huc potiſſimùm poſtrema, quæ in lib quinto eſt, fabella. Quin & tempus poteſt colli quodammodò ex libri tertii procemio, quo videl cet Sejanus pro arbitrio cuncta geſſit ſub Tiberio ſuamque latiſſimè potentiam exercuit. Ubi ſimu etiam cauſa ſcripti hujus aperitur. Calamitas nimi rùm certa & peculiaris, in quam odio & perſecu tione Sejani præcipitatus, fortunam, quia non li cebat apertè, ob potentem adverſarium, occultè ſaltem, & ſub involucris fabularum exponere, depingendoque mores ejus ac flagitia, velut ultionem ſumere de ipſo, ſeque conſolari ſic ſuſcepit. Ita enim eſt intelligendus locus totus qui occurrit in prædicto procem.

——— *Servitus obnoxia*
Quia, quæ volebat, non audebat dicere;
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
Æſopi illius ſemitâ feci viam,
Et cogitavi plura, quàm reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.

Secutus in pleriſque eſt Æſopum, niſi quòd interdùm etiam hiſtorias admiſceat, ut ex lib. III. c. 10. & lib. V. c. 1. intelligitur. Sed & ex illis ipſis Æſopi, non omninò omnes, verùm cum delectu

eas ſaltem ſcribere ſuſcepit, quæ ſervirent inſtituto, id eſt, vel Sejanum tacitè arguerent, vel calamitatem propriam declararent. Ita ſtatim ab initio affert fabulam de lupo & agno, quorum ille Sejani, hic Phædri ſpeciem exhibere debet. Igitur & ſic concludit eam:

Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

Quibus verbis manifeſtè ſortem ſuam deplorat, & Sejani crudelitatem ſignificat. Nec fortaſſis aliud quid altera reſpexit fabula, quàm ut hydro ingenium Sejani, quodque ipſe animabat veluti, Tiberii exprimeret, eique opponeret patientiam, humanitatem, bonitatem Auguſti, ſub quo primùm vixerat. Sed & tertia quartaque manifeſtum continent augurium de futuro Sejani caſu: quem haud ſecùs ac gracculum omnes ob faſtum intolerabilem olim eſſent deplumaturi. Quod ſi eveniet, ſimilem vult futurum cani, qui dum captat alia, ea etiam, quæ poſſidet, amittat. Nec fefellit Phædrum iſta præſagitio, uti ex hiſtoriâ Sejani manifeſtum eſt. Verùm iſtæc obiter, & tantùm, ut oſtendam cauſas & occaſiones harum fabularum. Quas intelliget etiam in cæteris, qui conferre iſta tempora cum iis volet. Nam cohærent inter ſe pulcherrimè, hocque fine ſunt ab eo ſelectæ, ſicut ipſe lib. III. c. 12. & IV. in procemio indigitat. Scripſit porrò has fabellas ſtylo longè optimo ac latiniſſimo, ut plerique docti tradiderunt, quod ex teſtimoniis ipſorum alibi propoſitis apparet. Nam quòd *Schoppius* in eo neſcio quid Barbari ac Thracici ſubodoratur, id planè eſt ejuſmodi, quale ejus, qui in *Tito Livio* deprehendit Patavinitatem. Itaque hucuſque nemini ex doctioribus ſuam approbare potuit ſententiam, nec credo unquam approbabit. Nos, qui & ipſi ſemel iterùmque, ac cum curâ Noſtrum legimus, adeò nil invenimus

do ullum precium manebit ſermon
pter eum in auctoritate ac exiſtimat
ræ. Nec ipſius ſolùm fuit hoc judici
culonis etiam, & aliorum, quippe q
mulaſque ejus ex libellis hiſce ediſce
que inſerebant ſuis. Noſter manifeſt

Mihi parta laus eſt, quòd tu, quò

Veſtras in chartas verba transferti

Dignumque longâ judicetis memo

Quanquàm autem tanti fuerint æſti
vivo etiam adhuc auctore, tamen n
quàm vulgò ſolent aliorum, evitar
tuerunt. Alii habere quædam fateba
ea ex Æſopo mutuò accepta, cæter
ſint à Phædro, ita mala eſſe ac inep
lib. IV. Alii cum nil poſſent aliud,
obſcuritatem earum accuſabant. Ind
III. c. 10. ubi ait:

Hæc exſecutus ſum propterea pluri

Brevitate nimiâ quoniam quoſdan

toto cap. 13. lib. III. ut vel ex concluſione ejus liquet. Libellum primum, & ſecundum edidit ſine dedicatione, cum nudâ præfatione ad lectorem qualemcunque, eam ſecutus cauſam, quam in præcedentibus prodidimus. Invenerunt ſtatim amatores, interque alios Eutychum: cui propterea, & quoniam ad ſupplicium tractus fuit interim Sejanus, libellum tertium, & quemadmodùm conjicio, quartum; itemque Particulonem, cui libellum quintum dedicavit. Eutychus verò ille ac Particulo qui fuerint, haud facile eſt dicere. Facit ipſe Noſter alterum gravibus crebriſque negociis occupatum, & potentem. Itaque & opem ejus contrà æmulos ac inimicos, potiſſimùm verò calamitatem, in quam innocens invidiâ Sejani venerat, implorat. Ac fortaſſè fuit quiſpiam ex libertis in Tiberianâ aulâ, nam in talem convenit potiſſimùm ſermonis peregrini nomen. Fortuna Phædri reliqua quæ fuerit, nonnihil patet ex ſuperioribus. Primùm in ætate puerili captus, Romamque ex Thraciâ deportatus, ibique ab hæro ſuo, quocunque denique, ad conſuetudinem illorum temporum, litteris imbutus fuiſſe videtur. In quibus cum non parùm profeciſſet, accidit fortè, ut in domum Auguſti, vehementer doctos homines amantis, vocaretur. Ubi cum probaſſet ſuam fidem, elegantiam ingenii, morum probitatem, paulò poſt manumiſſus ac libertate donatus eſt. Id quod indicat vel titulus opuſculi, in quo LIBERTUS CÆSA. AUGUSTI nominatur. Quem qui de Tiberio accipiunt, ut fit à Demſtero, & nonnullis aliis, mihi equidem haud ſatisfaciunt. Et mecum ſentiunt ex eruditis plurimi, quos inter eſt Septimius Florens quoque. Mox Auguſto defuncto, & Tiberio imperium adminiſtrante, incidit in calamitatem magnam, nullâ ſuâ culpâ, ſicut aliquoties teſtatur, verùm odio Sejani, qui eum fictis criminibus accuſaverat juxta, &, ut

ſuit potentiſſimus, damnari fecerat. Ita en
cent verba ejus, quæ leguntur in præfat. lil
Nec fortaſſis tam obſcuri tituli ſunt crimin
ejus, ut videntur, ſi benè reputamus, quò
tus fuerit in domo Auguſti, ab ipſo clemen
bitus, in libertatem reſtitutus. Id enim abſq
bio fuit cauſa, cur Auguſtum primò, & r
defuncto poſteros illius amaret coleretque.
inter eum extiterit primùm Agrippa, & dein
manicus, non potuit profectò deeſſe color
criminandi noſtrum apud invidentem atque
cacem principem Tiberium. Tulit autem h
lamitatem magno animo, & remedium a
eam petiit ex litteris. Nec defuere amici, q
ſolarentur, & promitterent ſuam opem. Int
Eutychus præcipuè, quem proptereà ad ſo
promiſſa fine lib. IV. ſeduló adhortatur. Q
diem ſuum obierit, ignotum eſt. Saltem poſ
num vixit, quod apparet ex iis, quæ de ipſo
Nec enim veriſimile, fuiſſe ſcripturum vivo
talia, cum & poſt obitum illius extiterint, q
minem metuerent. Periit porrò Sejanus anno
decimo octavo, à quo ad Conſulatum Julii
rium, quo Romam veniſſe noſter videtur, an
citer ſunt ſeptuaginta, ut ſeptuageſimum ſu
annum ætate ſuâ ſit neceſſe, ac proptereà ne
ri poſſit mirum, totiens de ſenectute ſuâ con

DE ÆTATE PHÆDRI,

Ex Ger. Johan. Voſſii de Poëtis Latinis.

SUB Tiberio vixit Phædrus Thrax, Auguſti Cæſaris libertus, & qui ſe Auguſtum dicat vidiſſe jus dicentem, & Bathyllum Cilnii Mæcenatis ſaltantem. Reliquit quinque libros fabularum Æſopicarum, jambicis conſcriptos. Antiquiſſimus, qui earum meminit, eſt Avienus præfatione in fabulas Æſopicas ad Theodoſium Macrobium. Nec mirum adeò non meminiſſe Senecam, ubi loquitur de fabularum Æſopicarum ſcriptoribus. Nam de Romanis loquitur: hic ſe Thracem prædicat.

JUDICIA ET TESTIMONIA

DE PHÆDRO.

PHÆDRUS *ipſe de ſe lib.* v. 6. 42. *Particulonem alloquens:*

—— chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium litteris.

Particulo, aliique, de quibus Phædrus præf. v.

Veſtras in chartas verba transfertis mea.

Martialis III. *Epig.* 20. *de Canio:*

An æmulatur improbi jocos Phædri?

Avienus in præfat. fabularum ſuarum:

Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit.

Septi. Florens Chriſtianus, in Carm.
de Phædro loquens:

—— de ſtylo atque tempore,
Par proximuſve Laberio vel Publio.

Ritterſhuſius in epiſt. dedicatoriâ Pha

Fabellas continet opuſculum expoſitas ſe
tino, & puro atque genuino, in quo mu
quæ elegantiæ notas impreſſas cernere eſ
legere ſententias, ad quaſlibet vitæ part
mas.

Idem in epiſt. ad Camerarium, ubi & de (
Bongarſiique judicio, hoc modo:

De hoc libello idem ego tecum, & cum p
viro, Jacobo Bongarſio ſentio, elega
cumprimis, & florente etiam, ac purâ li
nâ ſcriptum, ac ſupparem eſſe judico h
drum Laberio, ac Publio Syro Mimograp

Lipſius ad Senec. Conſol. Polyb. c. 2

Phædrus, Tiberii Libertus, jam condider
Æſopi) & pulcherrimis verſibus latino
qui extant.

Laur. Pignorius epiſt. 13.

Etiam ego venire poſſim in litterarum pla
lut loquitur elegantiſſimus fabulator, Ph

Barthius xxxv. Adver. c. 21.

De Phædri fabulis ita judicant doctorum
eſſe ingenuæ latinitatis, neque mentiri
berii. In quorum ego prorſùs opinione

unam & alteram ſubdititiam & inſititiam eſſe jam olim notarim.

Demſterus ad Roſſinum:

Phædrus Trax, Tiberii Libertus, fabularum luculentus ſcriptor.

Tanaquillus Faber in Not. ad Phadr.

De dicendi genere ſi roges, quid ſentiam, dicam equidem, & quaſi me Cenſor rogaret, ex animi ſententiâ; Neminem arbitror à felici illâ Terentii ſimplicitate propriùs abeſſe. *& mox:* Nemo è veteribus ingenio fuiſſe videtur ad illam Terentii ſemper-lenitatem magis facto, quàm Phædrus; quod & neceſſe fuerat; ea enim eſt apologorum, atque adeò fabellarum omnium natura, ut ſermone non debeant, niſi facili placidoque tractari.

INDEX FABULARUM.

Numerus Romanus librum, prior Arabicus fabulam, poſterior paginam indicat.

A.

ÆSOPUS ad Garrulum, III. 19. 4
Æſopus ludens, III. 14. 7
Æſopus & Petulans, III. 5. 3
Æſopus & Ruſticus, III. 3. 3
Anus ad Amphoram, III. 1. 2
Anus diligens virum mediæ ætatis, item Puella
II. 2. 2
Apes & Fuci Veſpâ judice, III. 13. 3
Aquila, Cornix & Teſtudo, II. 6. 2
Aquila, Feles & Aper, II. 4. 2
Arbores in Deorum tutelâ, III. 17. [illegible]
Aſinus irridens Aprum, I. 29. 1
Aſinus & Galli, III. 20. 4
Aſinus & Leo venantes, I. 11.
Aſinus ad Senem paſtorem, I. 15. [illegible]

C.

CÆZAR ad Atrienſem, II. 5. [illegible]
Calvi duo, V. 6. 6
Calvus & Muſca, V. 3. 6
Canes famelici, I. 20. [illegible]

Canis ad Agnum, III. 15. 34.
Canis & Corcodilus, I. 25. 15.
Canis fidelis, I. 23. 14.
Canis per fluvium carnem ferens, I. 4. 4.
Canis & Lupus, III. 7. 32.
Canis parturiens, I. 19. 12.
Canis & Theſaurus & Vulturius, I. 27. 16.
Canum Legati ad Jovem, IV. 17. 52.
Capellæ & Hirci, IV. 15. 51.
Cervus & Boves, II. 8. 24.
Cervus ad Fontem, I. 12. 8.
Cervus & Ovis, I. 16. 10.
Cicada & Noctua, III. 16. 39.

D.

DEMETRIUS & Menander, V. 1. 61.

E.

EQUUS & Aper, IV. 3. 45.
Eunuchus ad Improbum, III. 11. 36.
Ex Sutore Medicus, I. 14. 9.

F.

FORMICA & Muſca, IV. 23. 56.
Frater & Soror, III. 8. 33.
Fur aram compilans, IV. 19. 48.

G.

GRACCULUS ſuperbus & Pavo, I. 3. 3.
Gubernator & Nautæ, IV. 16. 51.

H.

HOMO & Aſinus, V. 4.
Homo & Canis, II. 3.
Homo & Colubra, IV. 18.

J.

JUVENCUS, Leo & Prædator, II. 1. 2

L.

LEO regnans, IV. 12. 4
Leo ſenex, Aper, Taurus & Aſinus, I. 21. 1
Lupus & Agnus, I. 1. 1
Lupus & Gruis, I. 8. 6
Lupus & Vulpes judice Simio, I. 10. 7

M.

MALAS eſſe divitias, IV. 11. 49.
Milvius & Columbæ, I. 31. 18.
Mons parturiens, IV. 22. 56.
Muli duo & Latrones, II. 7. 24.
Mulier parturiens, I. 18. 11.
Muſca & Mula, III. 6. 32.
Muſtela & Homo, I. 22. 13.
Muſtela & Mures, IV. 1. 42.

N.

NAUFRAGIUM Simonidis, IV. [illegible] [illegible]

O.

OCCASIO depicta, V. 8. 67.
Ovis, Canis & Lupus, I. 17. 11.

P.

PANTHERA & Paſtores, III. 2. 29.
Paſſer & Lepus, I. 9. 6.
Pavo ad Junonem, III. 18. 40.
Poëta, de credere & non credere, III. 10. 34. ad detrectatores ſuos, IV. 6. 46. ad Eutychum, III. *Prol.* 27. & 25. 58. de Fabularum uſu, II. *Prol.* 19. de libro ſuo, I. *Prol.* 1. & IV. 20. 54. ad Particulonem, V. *Prol.* 60. & 65. de ſtudio ſuo in ſcribendis Fabulis, II. *Epil.* 25. de Teſtamento obſcuro, IV. 4. 44.
Princeps Tibicen, V. 7. 66.
Prometheus, IV. 14. 50.
Pugna Murium & Muſtelarum, IV. 5. 45.
Pullus ad Margaritam, III. 12. 36.

R.

RANA rupta & Bos, I. 24. 14.
Ranæ regem petentes, I. 2. 2.
Ranæ ad Solem, I. 6. 5.
Ranæ metuentes Taurorum prœlia, I. 30. 17.

S.

SCURRA & Ruſticus, V. 5. 64.
Simii caput, III. 4. 31.
Simonides à Diis ſervatus, IV. 24. 57.
Socrates ad amicos, III. 9. 34.

T.

Taurus & Vitulus, V. 9.

V.

Vacca & Capella, Ovis & Leo, I. 5.
Venator & Canis, V. 10.
Viatores & Latro, V. 2.
Vipera & Lima, IV. 7.
De Vitiis hominum, IV. 9.
Vulpes & Aquila, I. 28.
Vulpes & Ciconia, I. 26.
Vulpes & Corvus, I. 13.
Vulpes & Draco, IV. 19.
Vulpes & Hircus, IV. 8.
Vulpes ad Perſonam Tragicam, I. 7.
Vulpes & Uva, IV. 2.

PHA

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER PRIMUS.

PROLOGUS.

AESOPUS auctor quam materiam repperit,
Hanc ego polivi verſibus ſenariis.
Duplex libelli dos eſt; quòd riſum movet,
Et quòd prudenti vitam conſilio monet.
Calumniari ſi quis autem voluerit
Quòd & arbores loquantur, non tantùm feræ;
Fictis jocari nos meminerit Fabulis.

FABULA I.

Lupus et Agnus.

AD rivum eumdem Lupus & Agnus venerant
Siti compulſi: ſuperior ſtabat Lupus,
Longèque inferior Agnus; tunc fauce improbâ
Latro incitatus jurgii cauſam intulit.
Cur, inquit, turbulentam feciſti mihi
Aquam bibenti? Laniger contra timens:
Quî poſſum, quæſo, facere quod quereris, Lupe?
A te decurrit ad meos hauſtus liquor.
Repulſus ille veritatis viribus,
Ante hos ſex menſes at maledixiſti mihi.
Reſpondit Agnus: equidem natus non eram.
Pater hercule tuus, inquit, maledixit mihi.
Atque ita correptum lacerat injuſtâ nece.
Hæc propter illos ſcripta eſt homines fabula,
Qui fictis cauſis innocentes opprimunt.

FABULA II.

Ranæ Regem petentes.

ATHENÆ quum florerent æquis legibus,
Procax libertas civitatem miſcuit,
Frenumque ſolvit priſtinum licentia.
Hinc conſpiratis factionum partibus,
Arcem Tyrannus occupat Piſiſtratus.
Quum triſtem ſervitutem flerent Attici,
Non quia crudelis ille; ſed quoniam grave
Omninò inſuetis onus, & cepiſſent queri,
Æſopus talem tum fabellam rettulit.

Ranæ vagantes liberis paludibus,
Clamore magno regem petiere à Jove,
Qui diſſolutos mores vi compeſceret.
Pater deorum riſit, atque illis dedit
Parvum tigillum : miſſum quod ſubito vadi
Motu, ſonoque terruit pavidum genus.
Hoc merſum limo quum jaceret diutiùs,
Fortè una tacitè profert è ſtagno caput,
Et explorato rege, cunctas evocat.
Illæ timore poſito certatim adnatant;
Lignumque ſuprà turba petulans inſilit;
Quod quum inquinaſſent omni contumeliâ,
Alium rogantes Regem miſere ad Jovem,
Inutilis quoniam eſſet, qui fuerat datus.
Tum miſit illis Hydrum, qui dente aſpero
Corripere cœpit ſingulas : fruſtrà necem
Fugitant inertes; vocem præcludit metus.
Furtim igitur dant Mercurio mandata ad Jovem,
Adflictis ut ſuccurrat. Tunc contrà Deus;
Quia noluiſtis veſtrum ferre, inquit, bonum,
Malum perferte. Vos quoque, ô cives, ait,
Hoc ſuſtinete, majus ne veniat malum.

FABULA III.

GRACCULUS SUPERBUS ET PAVO.

Ne gloriari libeat alienis bonis,
Suoque potiùs habitu vitam degere,
Æſopus nobis hoc exemplum prodidit.
Tumens inani Gracculus ſuperbiâ,
Pennas, Pavoni quæ deciderant, ſuſtulit;
Seque exornavit : deinde contemnens ſuos
Immiſcuit ſe pavonum formoſo gregi.

Illi impudenti pennas eripiunt avi ,
Fugantque roſtris. Malè multatus Gracculus
Redire mœrens cœpit ad proprium genus ;
A quo repulſæ triſtem ſuſtinuit notam.
Tum quidam ex illis , quos priùs deſpexerat ;
Contentus noſtris ſi fuiſſes ſedibus ,
Et , quod natura dederat , voluiſſes pati,
Nec illam expertus eſſes contumeliam ,
Nec hanc repulſam tua ſentiret calamitas.

FABULA IV.

CANIS PER FLUVIUM CARNEM FERENS.

AMITTIT meritò proprium , qui alienum adpetit.
Canis, per flumen carnem dum ferret natans ,
Lympharum in ſpeculo vidit ſimulachrum ſuum ;
Aliamque prædam ab alio ferri putans ,
Eripere voluit : verùm decepta aviditas,
Et quem tenebat ore , dimiſit cibum ;
Nec quem petebat adeò potuit attingere.

FABULA V.

VACCA ET CAPELLA ; OVIS ET LEO.

NUNQUAM eſt fidelis cum potente ſocietas :
Teſtatur hæc fabella propoſitum meum.
Vacca, & Capella, & patiens Ovis injuriæ
Socii fuere cum Leone in ſaltibus.
Hi quum cepiſſent Cervum vaſti corporis ,
Sic eſt locutus partibus factis Leo :

Ego primam tollo, nominor quia Leo;
Secundam, quia ſum fortis, tribuetis mihi;
Tum quia plus valeo, me ſequetur tertia;
Malo adficietur, ſi quis quartam tetigerit.
Sic totam prædam ſola improbitas abſtulit.

FABULA VI.

RANÆ AD SOLEM.

VICINI furis celebres vidit nuptias
Æſopus, & continuò narrare incipit.
Uxorem quondam Sol quum vellet ducere,
Clamorem Ranæ ſuſtulere ad ſidera.
Convicio permotus quærit Jupiter
Cauſam querelæ; quædam tum ſtagni incola:
Nunc, inquit, omnes unus exurit lacus,
Cogitque miſeras aridâ ſede emori;
Quidnam futurum eſt, ſi crearit liberos?

FABULA VII.

VULPES AD PERSONAM TRAGICAM.

PERSONAM tragicam fortè Vulpes viderat;
O, quanta ſpecies, inquit, cerebrum non habet.
Hoc illis dictum eſt, quibus honorem & gloriam
Fortuna tribuit, ſenſum communem abſtulit.

FABULA VIII.

Lupus et Gruis.

Qui pretium meriti ab improbis deſiderat,
Bis peccat: primùm, quoniam indignos adjuvat,
Impunè abire deinde quia jam non poteſt.
Os devoratum fauce quum hæreret Lupi,
Magno dolore victus, cœpit ſingulos
Inlicere pretio, ut illud extraherent malum;
Tandem perſuaſa eſt jurejurando Gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculoſam fecit medicinam Lupo:
A quo cum pactum flagitaret præmium;
Ingrata es, inquit, ore quæ noſtro caput
Incolume abſtuleris, & mercedem poſtules.

FABULA IX.

Passer et Lepus.

Sibi non cavere, & aliis conſilium dare,
Stultum eſſe, paucis oſtendamus verſibus.
Oppreſſum ab Aquilâ fletus edentem graves
Leporem objurgabat Paſſer: ubi pernicitas
Nota, inquit, illa eſt? quid ità ceſſarunt pedes?
Dum loquitur, ipſum accipiter nec opinum rapit,
Queſtuque vano clamitantem interficit.
Lepus ſemianimus mortis in ſolatio;
Qui modò ſecurus noſtra inridebas mala,
Simili querelâ fata deploras tua.

FABULA X.

LUPUS ET VULPES JUDICE SIMIO.

QUICUMQUE turpi fraude ſemel innotuit,
Etiamſi verum dicit, amittit fidem.
Hoc atteſtatur brevis Æſopi fabula.
Lupus arguebat Vulpem furti crimine,
Negabat illa ſe eſſe culpæ proximam.
Tunc judex inter illos ſedit Simius.
Uterque cauſam cum peroraſſent ſuam,
Dixiſſe fertur Simius ſententiam.
Tu non videris perdidiſſe, quod petis;
Te credo ſubripuiſſe, quod pulcrè negas.

FABULA XI.

ASINUS ET LEO VENANTES.

VIRTUTIS expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.
Venari Aſello comite cum vellet Leo,
Contexit illum frutice, & admonuit ſimul,
Ut inſuetâ voce terreret feras,
Fugientes ipſe exciperet. Hic auritulus
Clamore ſubito tollit totis viribus,
Novoque turbat beſtias miraculo;
Quæ dum paventes exitus notos petunt,
Leonis adfliguntur horrendo impetu.
Qui poſtquam cæde feſſus eſt, Aſinum evocat,
Jubetque vocem premere. Tunc ille inſolens:
Qualis videtur tibi opera hæc vocis meæ?
Inſignis, inquit, ſic ut niſi noſſem tuum
Animum, genuſque, ſimili fuiſſem in metu.

FABULA XII.

CERVUS AD FONTEM.

LAUDATIS utiliora quæ contempſeris
Sæpe inveniri, teſtis hæc narratio eſt.
Ad fontem Cervus quum bibiſſet, reſtitit,
Et in liquore vidit effigiem ſuam.
Ibi dum ramoſa mirans laudat cornua,
Crurumque nimiam tenuitatem vituperat,
Venantum ſubitò vocibus conterritus,
Per campum fugere cœpit, & curſu levi
Canes eluſit. Silva tum excepit ferum,
In quâ retentis impeditus cornibus
Lacerari cœpit morſibus ſævis canum.
Tunc moriens vocem hanc edidiſſe dicitur:
O me infelicem, qui nunc demum intelligo,
Utilia mihi quàm fuerint, quæ deſpexeram;
Et quæ laudaram, quantùm luctus habuerint!

FABULA XIII.

VULPES ET CORVUS.

QUI ſe laudari gaudet verbis ſubdolis,
Ferè dat pœnas turpi pœnitentiâ.
Quum de feneſtrâ Corvus raptum caſeum
Comeſſe vellet, celſâ reſidens arbore,
Hunc vidit Vulpes, deinde ſic cœpit loqui:

O qui tuarum, Corve, pennarum eſt nitor!
Quantùm decoris corpore & vultu geris!
Si vocem haberes, nulla prior ales foret.
At ille, dum etiam vocem vult oſtendere,
Emiſit ore caſeum, quem celeriter
Doloſa Vulpes avidis rapuit dentibus.
Tum demum ingemuit Corvi deceptus ſtupor.
Hâc re probatur quantùm ingenium valet.
Virtute ſemper prævalet ſapientia.

FABULA XIV.

Ex Sutore medicus.

Malus quum ſutor inopiâ proterritus,
Medicinam ignoto facere cœpiſſet loco,
Et venditaret falſo antidotum nomine,
Verboſis adquiſivit ſibi famam ſtrophis.
Hic quum jaceret morbo confectus gravi,
Rex urbis ejus, experiendi gratiâ,
Scyphum popoſcit, fuſâ dein ſimulans aquâ.
Antidoto miſcere illius ſe toxicum,
Ebibere juſſit ipſum, poſito præmio.
Timore mortis ille tum confeſſus eſt,
Non artis ullâ medicum ſe prudentiâ,
Verùm ſtupore vulgi factum nobilem.
Rex advocatâ concione, hæc edidit;
Quantæ putatis eſſe vos dementiæ,
Qui capita veſtra non dubitatis credere,
Cui calceandos nemo commiſit pedes?
Hoc pertinere verè ad illos dixerim,
Quorum ſtultitiæ quæſtus impudentia eſt.

FABULA XV.

ASINUS AD SENEM PASTOR

IN principatu commutando, ſæpiùs
Nil præter domini nomen mutant paupe
Id eſſe verum parva hæc fabella indicat.
Aſellum in prato quidam paſcebat ſenex
Is hoſtium clamore ſubito territus,
Suadebat aſino fugere, ne poſſet capi.
At ille lentus, quæſo, num binas mihi
Clitellas impoſiturum victorem putas?
Senex negavit. Ergo, quid refert mea,
Cui ſerviam, clitellas dum portem meas?

FABULA XVI.

CERVUS ET OVIS.

FRAUDATOR hominem quum vocat ſpe
improbum,
Non rem expedire, ſed malum dare expetit.
Ovem rogabat Cervus modium tritici
Lupo ſponſore; at illa præmetuens doli:
Rapere, atque abire ſemper adſuevit Lupus,
Tu de conſpectu fugere veloci impetu:
Ubi vos requiram, quum dies advenerit?

FABULA XVII.

Ovis, Canis et Lupus.

Solent mendaces luere pœnas malefici.
Calumniator ab Ove quum peteret Canis,
Quem commodaſſe panem ſe contenderet,
Lupus citatus teſtis, non unum modò
Deberi dixit, verùm affirmavit decem.
Ovis damnata falſo teſtimonio,
Quod non debebat, ſolvit. Poſt paucos dies
Ovis jacentem in foveâ conſpexit Lupum:
Hæc, inquit, merces fraudis à ſuperis datur.

FABULA XVIII.

Mulier Parturiens.

Nemo libenter recolit, qui læſit, locum.
Inſtante partu Mulier actis menſibus
Humi jacebat, flebiles gemitus ciens.
Vir eſt hortatus, corpus lecto reciperet,
Onus maturum meliùs quò deponeret.
Minimè, inquit illa, poſſe confido hoc loco
Malum finiri, quo conceptum eſt initio.

FABULA XIX.

CANIS PARTURIENS.

HABENT inſidias hominis blanditiæ mali,
Quas ut vitemus, verſus ſubjecti monent.
Canis parturiens quum rogaſſet alteram,
Ut fœtum in ejus tugurio deponeret,
Facilè impetravit: dein repoſcenti locum,
Preces admovit, tempus exorans breve,
Dum firmiores poſſet catulos ducere.
Hoc quoque conſumpto, flagitari ut validiùs
Cubile cœpit: Si mihi & turbæ meæ
Par, inquit, eſſe potueris, cedam loco.

FABULA XX.

CANES FAMELICI.

STULTUM conſilium non modò effectu caret,
Sed ad perniciem quoque mortales devocat.
Corium depreſſum in fluvio viderunt Canes.
Id ut commeſſe extractum poſſent faciliùs
Aquam cœperunt bibere: ſed rupti priùs
Periere, quàm quod petierant, contingerent.

FABULA XXI.

Leo Senex, Aper, Taurus et Asinus.

Quicumque amiſit dignitatem priſtinam,
Ignavis etiam jocus eſt in caſu gravi.
Confectus annis, & defectus viribus
Leo quum jaceret, ſpiritum extremum trahens
Aper fulmineis ad eum venit dentibus,
Et vindicavit ictu veterem injuriam.
Infeſtis Taurus mox confodit cornibus
Hoſtile corpus. Aſinus ut vidit ferum
Impune lædi, calcibus frontem exterit.
At ille exſpirans: Fortes indignè tuli
Mihi inſultare, te, naturæ dedecus,
Quòd ferre certè cogor, bis videor mori.

FABULA XXII.

Mustela et homo.

Mustela ab homine prenſa, quum inſtantem necem
Effugere vellet; Parce, quæſo, inquit, mihi,
Quæ tibi moleſtis muribus purgo domum.
Reſpondit ille: faceres ſi cauſâ meâ,
Gratum eſſet, & dediſſem veniam ſupplici:
Nunc quia laboras, ut fruaris reliquiis,
Quæ ſunt roſuri, ſimul & ipſos devores,
Noli imputare vanum beneficium mihi;
Atque ita locutus, improbam letho dedit.

Hoc in ſe dictum debent illi agnoſcere,
Quorum privata ſervit utilitas ſibi,
Et meritum inane jactant imprudentibus.

FABULA XXIII.

CANIS FIDELIS.

REPENTE liberalis, ſtultis gratus eſt,
Rerum peritis irritos tendit dolos.
Nocturnus quum fur panem miſiſſet Cani,
Objecto tentans an cibo poſſet capi;
Heus, inquit, linguam vis meam præcludere,
Ne latrem pro re domini? multùm falleris.
Namque iſta ſubita me jubet benignitas
Vigilare, facias ne meâ culpâ lucrum.

FABULA XXIV.

RANA RUPTA ET BOS.

INOPS, potentem dum vult imitari, perit.
In prato quodam Rana conſpexit bovem
Et tacta invidiâ tantæ magnitudinis,
Rugoſam inflavit pellem: tum natos ſuos
Interrogavit, an bove eſſet latior?
Illi negarunt. Rursùs intendit cutem
Majore niſu; & ſimili quæſivit modo,
[Quis major eſſet? illi dixerunt bovem.]
Noviſſimè indignata, dum vult validiùs
Inflare ſeſe, rupto jacuit corpore.

FABULA XXV.

Canis et Corcodilus.

Consilia qui dant prava cautis hominibus,
Et perdunt operam, & deridentur turpiter.
Canes currentes bibere è Nilo flumine
A Corcodilis ne rapiantur, traditum eſt.
Igitur quum currens bibere cœpiſſet canis,
Sic Corcodilus: quamlibet lambe otio,
[Accede, pota leniter, & Nili dolos]
Noli vereri. At ille; facerem mehercule,
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

FABULA XXVI.

Vulpes et Ciconia.

Nulli nocendum: ſi quis verò læſerit,
Multandum ſimili jure, fabella ammonet.
Vulpes ad cœnam dicitur Ciconiam
Prior invitaſſe, & illi in patinâ liquidam
Poſuiſſe ſorbitionem, quam nullo modo
Guſtare eſuriens potuerit Ciconia.
Quæ Vulpem quum revocaſſet, intrito cibo
Plenam lagenam poſuit: huic roſtrum inſerens
Satiatur ipſa, & torquet convivam fame.
Quæ quum lagenæ fruſtra collum lamberet,
Peregrinam ſic locutam volucrem accepimus:
Sua quiſque exempla debet æquo animo pati.

FABULA XXVII.

Canis et Theſaurus, et Vulturius.

HÆc res avaris eſſe conveniens poteſt,
Et qui humiles nati, dici locupletes ſtudent.
Humana fodiens oſſa, Theſaurum Canis
Invenit, & violarat quia Manes Deos,
Injecta eſt illi divitiarum cupiditas,
Pœnas ut ſanctæ relligioni penderet.
Itaque aurum dum cuſtodit, oblitus cibi,
Fame eſt conſumptus. Quem ſtans Vulturius ſuper
Fertur locutus: o Canis, meritò jaces,
Qui concupiſti ſubitò regales opes,
Trivio conceptus, educatus ſtercore.

FABULA XXVIII.

Vulpes et Aquila.

QUamvis ſublimes debent humiles metuere:
Vindicta docili quia patet ſolertiæ.
Vulpinos catulos Aquila quondam ſuſtulit,
Nidoque poſuit pullis, eſcam ut carperent.
Hanc perſecuta mater, orare incipit,
Ne tantum miſeræ luctum importaret ſibi.
Contempſit illa, tuta quippe ipſo loco.
Vulpes ab arâ rapuit ardentem facem,
Totamque flammis arborem circumdedit,
Hoſti dolorem damno miſcens ſanguinis.
Aquila, ut periclo mortis eriperet ſuos,
Incolumes natos ſupplex Vulpi tradidit.

FABULA XXIX.

ASINUS IRRIDENS APRUM.

PLERUMQUE ſtulti riſum dum captant levem,
Gravi deſtringunt alios contumeliâ,
Et ſibi nocivum concitant periculum.
Aſellus Apro quum fuiſſet obvius;
Salve, inquit, frater. Ille indignans, repudiat
Officium, & quærit, cur ſic mentiri velit?
Aſinus demiſſo pene: ſi ſimilem negas
Tibi me eſſe, certè ſimile eſt hoc roſtro tuo.
Aper quum vellet facere generoſum impetum,
Repreſſit iram: &, facilis vindicta eſt mihi;
Sed inquinari nolo ignavo ſanguine.

FABULA XXX.

RANÆ METUENTES TAURORUM PRÆLIA.

HUMILES laborant, ubi potentes diſſident.
Rana in palude pugnam Taurorum intuens,
Heu, quanta nobis inſtat pernicies, ait!
Interrogata ab aliâ, cur hoc diceret?
De principatu quum illi certarent gregis,
Longèque ab illis degerent vitam boves,
Natio, ait, ſeparata, ac diverſum eſt genus;
Sed pulſus regno nemoris qui profugerit,
Paludis in ſecreta veniet latibula,
Et proculcatas obteret duro pede:
Caput ita ad noſtrum furor illorum pertinet.

FABULA XXXI.

MILVIUS ET COLUMBÆ.

QUI ſe committit homini tutandum improbo,
Auxilium dum requirit, exitium invenit.
Columbæ ſæpe quum fugiſſent Milvium,
Et celeritate pennæ vitaſſent necem,
Conſilium raptor vertit ad fallaciam,
Et genus inerme tali decepit dolo.
Quare ſollicitum potiùs ævum ducitis,
Quàm Regem me creatis, icto fœdere,
Qui vos ab omni tutas præſtem injuriâ?
Illæ credentes, tradunt ſeſe Milvio,
Qui, regnum adeptus, cœpit veſci ſingulas,
Et exercere imperium ſævis unguibus.
Tunc de relliquis una: meritò plectimur.

EXPLICIT LIB. I.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM LIBER SECUNDUS.

PROLOGUS.

EXEMPLIS continetur Humanum genus,
Nec aliud quicquam per fabellas quæritur,
Quàm corrigatur error ut mortalium,
Acuatque ſeſe diligens induſtria.
Quicumque fuerit ergo narrandus locus,
Dum capiat aurem & ſervet propoſitum ſuum,
Re commendetur, non autoris nomine.
Equidem omni curâ morem ſervabo ſenis:
Sed ſi libuerit aliquid interponere
Dictorum, ſenſus ut delectet varietas,

Bonas in partes, lector, accipias velim.
Si ita, tibi rependet brevitas gratiam,
Cujus verboſa ne ſit commendatio,
Attende cur negare cupidis debeas,
Modeſtis etiam offerre quod non petierint.

FABULA I.

JUVENCUS, LEO ET PRÆDATOR.

SUPER juvencum ut ſtabat dejectum Leo,
Prædator intervenit, partem poſtulans.
Darem, inquit, niſi ſoleres per te ſumere;
Et improbum rejecit. Fortè innoxius
Viator eſt deductus in eundem locum,
Feroque viſo rettulit retrò pedem.
Cui placidus ille: Non eſt quòd timeas, ait;
Et, quæ debetur pars tuæ modeſtiæ,
Audacter tolle. Tunc diviſo tergore,
Silvas petivit, homini ut acceſſum daret.
Exemplum egregium prorſùs & laudabile.
Verùm eſt aviditas dives, & pauper pudor.

FABULA II.

ANUS DILIGENS VIRUM MEDIÆ ÆTATIS ITEM PUELLA.

A Fœminis utcunque ſpoliari viros,
Ament, amentur, nempe exemplis diſcimus.
Ætatis mediæ quemdam mulier non rudis
Tenebat, annos celans elegantiâ;
Animoſque ejuſdem pulcra juvenis ceperat.
Ambæ videri dum volunt illi pares,

Capillos homini legere cœpere invicem.
Quum ſe putaret pingi curâ mulierum,
Calvus repentè factus eſt : nam funditùs
Canos puella, nigros anus evellerat.

FABULA III.

HOMO ET CANIS.

LACERATUS quidam morſu vehementis Canis
Tinctum cruore panem miſit malefico.
Audierat eſſe quod remedium vulneris.
Tunc ſic Æſopus : Noli coram pluribus
Hoc facere canibus, ne nos vivos devorent,
Quum ſcierint eſſe tale culpæ præmium.
Succeſſus improborum plures allicit.

FABULA IV.

AQUILA, FELES ET APER.

AQUILA in ſublimi quercu nidum fecerat;
Feles cavernam nacta in mediâ pepererat :
Sus nemoricultrix fœtum ad imam poſuerat.
Tum fortuitum Feles contubernium
Fraude & ſceleſtâ ſic avertit malitiâ.
Ad nidum ſcandit volucris : pernicies, ait,
Tibi paratur, forſan & miſeræ mihi.
Nam fodere terram quòd vides quotidie
Aprum inſidioſum, quercum vult evertere,
Ut noſtram in plano facilè progeniem opprimat.
Terrore offuſo & perturbatis ſenſibus,
Direpit ad cubile ſetoſæ ſuis;

Magno, inquit, in periclo ſunt nati tui:
Nam ſimul exieris paſtum cum tenero grege,
Aquila eſt parata rapere porcellos tibi.
Hunc quoque timore poſtquam complevit locum,
Doloſa tuto condidit ſeſe cavo.
Inde evagata noctu ſuſpenſo pede
Ubi eſcâ ſe replevit & prolem ſuam,
Pavorem ſimulans proſpicit toto die.
Ruinam metuens Aquila ramis deſidet:
Aper rapinam vitans non prodit foras.
Quid multa? inediâ ſunt conſumpti cum ſuis;
Feliſque catulis largam præbuerunt dapem.
Quantùm homo bilinguis ſæpe concinnet mali;
Documentum habere ſtulta credulitas poteſt.

FABULA V.

Cæsar ad Atriensem.

Est ardelionum quædam Romæ natio,
Trepidè concurſans, occupata in otio,
Gratis anhelans, multa agendo nihil agens,
Sibi moleſta, & aliis odioſiſſima.
Hanc emendare, ſi tamen poſſum, volo
Verâ fabellâ; pretium eſt operæ attendere.
Cæſar Tiberius, quum petens Neapolim,
In Miſenenſem villam veniſſet ſuam,
Quæ monte ſummo poſita Luculli manu,
Proſpectat Siculum & proſpicit Tuſcum mare;
Ex alticinctis unus Atrienſibus,
Cui tunica ab humeris linteo Peluſio
Erat deſtricta, cirris dependentibus,
Perambulante læta domino viridia,
Alveolo cæpit ligneo conſpergere

Humum æſtuantem, come officium jactitans:
Sed deridetur. Inde notis flexibus
Præcurrit alium in Xiſtum, ſedans pulverem.
Agnoſcit hominem Cæſar, remque intelligit.
Id ut putavit eſſe neſcio quid boni,
Heus, inquit Dominus. Ille enimvero adſilit
Donationis alacer certæ gaudio.
Tum ſic jocata eſt tanti majeſtas Ducis:
Non multum egiſti, & opera nequicquam periit;
Multo majoris alapæ mecum veneunt.

FABULA VI.

Aquila, Cornix et Testudo.

Contra potentes nemo eſt munitus ſatis:
Si verò acceſſit conſiliator maleficus,
Vis & nequitia quicquid oppugnant, ruit.
Aquila in ſublime ſuſtulit teſtudinem:
Quæ cum abdidiſſet corneâ corpus domo,
Nec ullo pacto lædi poſſet condita,
Venit per auras Cornix, & propter volans.
Opimam ſanè prædam rapuiſti unguibus,
Sed niſi monſtraro quid ſit faciendum tibi,
Gravi nequicquam te laſſabis pondere.
Promiſſâ parte, ſuadet, ut ſcopulum ſuper
Altis ab aſtris duram inlidat corticem,
Quâ comminutâ facilè veſcatur cibo.
Inducta verbis Aquila, monitis paruit,
Simul & magiſtræ largè diviſit dapem.
Sic tuta quæ naturæ fuerat munere,
Impar duabus occidit triſti nece.

Ille onere dives, celſâ cervice em
Clarumque collo jactans tintinab
Comes quieto ſequitur & placido
Subitò latrones ex inſidiis advola
Interque cædem ferro mulum tru
Diripiunt nummos, neglegunt vi
Spoliatus igitur cæſus quum flete
Equidem, inquit alter, me con
Nam nihil amiſi, nec ſum læſus
Hoc argumento tuta eſt homi
Magnæ periclo ſunt opes obnoxi

FABULA V

CERVUS ET BO

CERVUS nemoroſis excitatus
Ut venatorum fugeret inſta
Cæco timore proximam villam p

Spatium diei noctis excipiunt vices:
Frondem bubulcus adfert, nec ideò videt.
Eunt ſubinde & redeunt omnes ruſtici,
Nemo animadvertit: tranſit etiam villicus;
Nec ille quicquam ſentit. Tum gaudens ferus
Bobus quietis agere cœpit gratias,
Hoſpitium adverſo quòd præſtiterint tempore.
Reſpondit unus: ſalvum te cupimus quidem,
Sed ille, qui oculos centum habet, ſi venerit,
Magno in periclo vita vertetur tua.
Hæc inter ipſe dominus à cœnâ redit;
Et quia corruptos viderat nuper boves,
Accedit ad præſepe: cur frondis parum eſt?
Stramenta deſunt. Tollere hæc aranea
Quantùm eſt laboris? Dum ſcrutatur ſingula,
Cervi quoque alta eſt conſpicatus cornua:
Quem convocatâ jubet occidi familiâ,
Prædamque tollit. Hæc ſignificat fabula,
Dominum videre plurimùm in rebus ſuis.

EPILOGUS.

ÆSOPI ingenio ſtatuam poſuere Attici,
Servumque collocarunt æternâ in baſi,
Patere honoris ſcirent ut cuncti viam,
Nec generi tribui, ſed virtuti gloriam.
Quoniam occuparat alter, ne primus forem,
Ne ſolus eſſet, ſtudui, quod ſuperfuit.
Neque hæc invidia, verùm eſt æmulatio.
Quòd ſi labori faverit Latium meo,
Plures habebit quos opponat Græciæ.
Si livor obtrectare curam voluerit,
Non tamen eripiet laudis conſcientiam.
Si noſtrum ſtudium ad aures pervenit tuas,

Et arte fictas animus ſentit fabulas,
Omnem querelam ſubmovet felicitas.
Sin autem & illis doctus occurrit labor,
Siniſtra quos in lucem natura extulit,
Nec quicquam poſſunt, niſi meliores carpere;
Fatale exitium corde durato feram,
Donec fortunam criminis pudeat ſui.

EXPLICIT LIB. II.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM LIBER TERTIUS.

PROLOGUS AD EUTYCHUM.

PHÆDRI libellos legere ſi deſideras,
Vaces oportet, Eutyche, à negotiis,
Ut liber animus ſentiat vim carminis.
Verùm, inquis, tanti non eſt ingenium tuum,
Momentum ut horæ pereat officii mei.
Non ergo cauſſa eſt manibus id tangi tuis,
Quod occupatis auribus non convenit.
Fortaſſè dices: aliquæ venient feriæ,
Quæ me ſoluto pectore ad ſtudium vocent.
Legeſne, quæſo, potiùs viles nænias,
Impendas curam quàm rei domeſticæ,
Reddas amicis tempora, uxori vaces,

Animum relaxes, otium des corpori,
Ut adſuetam fortiùs præſtes vicem?
Mutandum tibi propoſitum eſt & vitæ genus;
Intrare ſi Muſarum limen cogitas.
Ego, quem Pierio mater enixa eſt jugo,
In quo tonanti ſancta Mnemoſyne Jovi
Fœcunda novies Artium peperit chorum,
Quamvis in ipſâ ſim penè natus ſcholâ,
Curamque habendi penitùs corde eraſerim,
Et laude multâ vitam in hanc incubuerim,
Faſtidiosè tamen in cœtum recipior.
Quid credis illi accidere, qui magnas opes
Exaggerare quærit omni vigiliâ,
Docto labori dulce præponens lucrum?
Sed jam quodcunque fuerit (ut dixit Sinon,
Ad regem quum Dardaniæ perductus foret;)
Librum exarabo tertium Æſopi ſtylo,
Honori & meritis dedicans illum tuis.
Quem ſi leges, lætabor; ſin autem minus,
Habebunt certè, quo ſe oblectent poſteri.
Nunc fabularum cur ſit inventum genus,
Brevi docebo. Servitus obnoxia
Quia quæ volebat, non audebat dicere,
Affectus proprios in fabellas tranſtulit,
Calumniamque fictis eluſit jocis.
Æſopi illius ſemitâ feci viam,
Et cogitavi plura, quàm reliquerat,
In calamitatem deligens quædam meam.
Quòd ſi accuſator alius Sejano foret,
Si teſtis alius, judex alius denique,
Dignum faterer eſſe me tantis malis,
Nec his dolorem delenirem remediis.
Suſpicione ſi quis errabit ſuâ,
Et rapiet ad ſe, quod erit commune omnium
Stultè nudabit animi conſcientiam.
Huic excuſatum me velim nihilominùs.
Neque enim notare ſingulos mens eſt mihi,
Verùm ipſam vitam & mores hominum oſten

Rem me profeſſum dicet forſan aliquis gravem.
Si Phryx Æſopus potuit, Anacharſis Scytha,
Æternam famam condere ingenio ſuo:
Ego litteratæ qui ſum propior Græciæ,
Cur ſomno inerti deſeram patriæ decus?
Threiſſa quum gens numeret auctores ſuos,
Linoque Apollo ſit parens, Muſa Orpheo,
Qui ſaxa cantu movit, & domuit feras,
Hebrique tenuit impetus dulci morâ.
Ergo hinc abeſto, Livor; ne fruſtra gemas,
Quoniam mihi ſolemnis debetur gloria.
  Induxi te ad legendum; ſincerum mihi
Candore noto reddas judicium peto.

FABULA I.

Anus ad Amphoram.

ANus jacere vidit epotam amphoram
Adhuc Falernâ fœce, è teſtâ nobili
Odorem quæ jucundum latè ſpargeret.
Hunc poſtquam totis avida traxit naribus:
O ſuavis anima, quale in te dicam bonum
Antehac fuiſſe, tales cum ſint reliquiæ?
  Hoc quo pertineat, dicet, qui me noverit.

FABULA II.

Panthera et Pastores.

SOlet à deſpectis par referri gratia.
  Panthera imprudens olim in foveam decidit.
Videre agreſtes: alii fuſtes congerunt,
Alii onerant ſaxis; quidam contra miſeriti,
Perituræ quippe, quamvis nemo læderet,

Miſere panem, ut ſuſtineret ſpiritum.
Nox inſecuta eſt: abeunt ſecuri domum,
Quaſi inventuri mortuam poſtridie.
At illa vires ut refecit languidas,
Veloci ſaltu foveâ ſeſe liberat,
Et in cubile concito properat gradu.
Paucis diebus interpoſitis, provolat,
Pecus trucidat, ipſos paſtores necat,
Et cuncta vaſtans, ſævit irato impetu.
Tum ſibi timentes, qui feræ pepercerant,
Damnum haud recuſant, tantùm pro vitâ rogant.
Et illa; Memini, qui me ſaxo petierint,
Qui panem dederint: vos timere abſiſtite,
Illis revertor hoſtis, qui me læſerant.

FABULA III.

ÆSOPUS ET RUSTICUS.

USu peritus hariolo velocior
Vulgò eſſe fertur, cauſa ſed non dicitur:
Noteſcet quæ nunc primùm fabellâ meâ.
Habenti cuidam pecora pepererunt oves
Agnos humano capite. Monſtro exterritus
Ad conſulendos currit mœrens hariolos.
Hic pertinere ad domini reſpondet caput,
Et avertendum victimâ periculum.
Ille autem affirmat conjugem eſſe adulteram,
Et inſitivos ſignificari liberos:
Sed expiari poſſe majori hoſtiâ.
Quid multa? variis diſſident ſententiis,
Hominiſque curam curâ majore aggravant.

Æſopus ibi ſtans, naris emunctæ ſenex,
Natura nunquam verba cui potuit dare:
Si procurare vis oſtentum, Ruſtice,
Uxores, inquit, da tuis paſtoribus.

FABULA IV.

SIMII CAPUT.

PENDERE ad Lanium quidam vidit Simium
Inter relictas merces, atque opſonia.
Quæſivit, quidnam ſaperet; tùm Lanius jocans:
Quale, inquit, caput eſt, talis præſtatur ſapor.
Ridiculè magis hoc dictum, quàm verè æſtimo,
Quandò & formoſos ſæpè inveni peſſimos,
Et turpi facie multos cognovi optimos.

FABULA V.

ÆSOPUS ET PETULANS.

SUCCESSUS ad perniciem multos devocat.
Æſopo quidam petulans lapidem impegerat;
Tanto, inquit, melior: aſſem deinde illi dedit.
Sic proſecutus: Plus non habeo, mehercule;
Sed unde accipere poſſis, monſtrabo tibi.
Venit ecce dives & potens: huic ſimiliter
Impinge lapidem, & dignum accipies præmium.
Perſuaſus ille, fecit quod monitus fuit.
Sed ſpes fefellit impudentem audaciam:
Comprehenſus namque pœnas perſolvit cruce.

FABULA VI.

Musca et Mula.

Musca in temone ſedit, & Mulam incre
Quàm tarda es, inquit : non vis citiù
gredi ?
Vide, ne dolone collum compungam tibi.
Reſpondit illa : verbis non moveor tuis,
Sed iſtum timeo, ſellâ qui primâ ſedens,
Jugum flagello temperat lento meum,
Et lora frenis contiuet ſpumantibus.
Quapropter aufer frivolam inſolentiam ;
Namque ubi ſtrigandum eſt, & ubi curren
ſcio.
Hâc derideri fabulâ meritò poteſt,
Qui ſine virtute vanas exercet minas.

FABULA VII.

Canis et Lupus.

Quam dulcis ſit libertas, breviter proloc
Cani perpaſto, macie confectus Lupu
Fortè occurrit : ſalutantes dein invicem
Ut reſtiterunt, Unde ſic, quæſo, nites ;
Aut quo cibo feciſti tantùm corporis ?
Ego, qui ſum longè fortior, pereo fame.
Canis ſimpliciter : Eadem eſt conditio tibi,
Præſtare domino ſi par officium potes.
Quod ? inquit ille. Cuſtos ut ſis liminis,
A furibus tuearis & noctu domum.

Ego verò ſum paratus; nunc patior nives
Imbreſque, in ſylvis aſperam vitam trahens:
Quantò eſt facilius mihi, ſub tecto vivere,
Et otioſum largo ſatiari cibo?
Veni ergo mecum. Dum procedunt, aſpicit
Lupus à catenâ collum detritum canis.
Unde hoc, Amice? Nihil eſt. Dic, quæſo, tamen.
Quia videor acer, alligant me interdiu,
Luce ut quieſcam, & vigilem, nox quum venerit:
Crepuſculo ſolutus, qua viſum eſt, vagor.
Adfertur ultrò panis; de menſâ ſuâ
Dat oſſa Dominus; fruſta jactat familia,
Et, quod faſtidit quiſque, pulmentarium:
Sic ſine labore venter impletur meus.
Age, ſi quò eſt abire animus, eſt licentia?
Non planè eſt, inquit. Fruere, quæ laudas, Canis.
Regnare nolo, liber ut non ſim mihi.

FABULA VIII.

FRATER ET SOROR.

PRÆCEPTO monitus, ſæpè te conſidera.
Habebat quidam filiam turpiſſimam,
Itidemque inſigni & pulchrâ facie filium.
Hi ſpeculum in cathedrâ matris ut poſitum fuit,
Pueriliter ludentes, fortè inſpexerant.
Hic ſe formoſum jactat; illa iraſcitur,
Nec gloriantis ſuſtinet fratris jocos,
Accipiens (quid enim?) cuncta in contumeliam.
Ergo ad patrem cucurrit, læſura invicem,
Magnâque invidiâ criminatur filium,
Vir natus, quòd rem fœminarum tetigerit.
Amplexus utrumque ille, & carpens oſcula,

Dulcemque in ambos caritatem partiens:
Quotidie, inquit, ſpeculo vos uti volo;
Tu formam ne corrumpas nequitiæ malis,
Tu faciem ut iſtam moribus vincas bonis.

FABULA IX.

SOCRATES AD AMICOS.

VULGARE amici nomen, ſed rara eſt fides.
Quum parvas ædes ſibi fundaſſet Socrates,
(Cujus non fugio mortem, ſi famam adſequar,
Et cedo invidiæ, dummodò abſolvar cinis.)
E populo ſic neſcio quis, ut fieri ſolet:
Quæſo, tam anguſtam talis vir ponis domum?
Utinam, inquit, veris hanc amicis impleam!

FABULA X.

POETA DE CREDERE ET NON CREDERE.

PERICULOSUM eſt credere, & non credere.
Utriuſque exemplum breviter exponam rei.
Hippolytus obiit, quia novercæ creditum eſt;
Caſſandræ quia non creditum, ruit Ilium.
Ergo exploranda eſt veritas multùm priùs,
Quàm ſtulta pravè judicet ſententia.
Sed fabuloſâ ne hæc vetuſtate elevem,
Narrabo tibi, memoriâ quod factum eſt meâ.
Maritus quidam quum diligeret conjugem,
Togamque puram jam pararet filio,
Seductus in ſecretum à liberto ſuo,

Sperante hæredem ſuffici ſe proximum.
Qui dum de puero multa mentitus foret,
Et plura de flagitiis caſtæ mulieris,
Adjecit id, quod ſentiebat maximè
Doliturum amanti, ventitare adulterum,
Stuproque turpi pollui famam domus.
Incenſus ille falſo uxoris crimine,
Simulavit iter ad villam, clamque in oppido
Subſedit: deinde noctu ſubitò januam
Intravit, rectà cubiculum uxoris petens;
In quo dormire mater natum juſſerat,
Ætatem adultam ſervans diligentiùs.
Dum quærunt lumen, dum concurſant familia,
Iræ furentis impetum non ſuſtinens,
Ad lectum accedit, tentat in tenebris caput.
Ut ſentit tonſum, gladio pectus tranſigit,
Nihil reſpiciens, dum dolorem vindicet.
Lucernâ adlatâ, ſimul adſpexit filium,
Sanctamque uxorem dormientem cubiculo,
Sopita primo quæ nil ſomno ſenſerat;
Repræſentavit in ſe pœnam facinoris,
Et ferro incubuit, quod credulitas ſtrinxerat.
Accuſatores poſtularunt mulierem,
Romamque pertraxerunt ad Centumviros.
Maligna inſontem deprimit ſuſpicio,
Quod bona poſſideat. Stant patroni fortiter
Cauſam tuentes innocentis fœminæ.
A Divo Auguſto tunc petiere judices,
Ut adjuvaret jurisjurandi fidem,
Quòd ipſos error implicuiſſet criminis.
Qui poſtquam tenebras diſpulit calumniæ,
Certumque fontem veritatis repperit,
Luat, inquit, pœnas cauſa libertus mali.
Namque orbam nato ſimul, & privatam viro,
Miſerandam potiùs, quàm damnandam exiſtimo.
Quòd ſi damnanda perſcrutatus crimina

Paterfamilias eſſet, ſi mendacium
Subtiliter limaſſet à radicibus,
Non evertiſſet ſcelere funeſto domum.
Nil ſpernat auris, nec tamen credat ſtatin
Quandoquidem & illi peccant, quos minimè
Et qui non peccant, impugnantur fraudibı
Hoc admonere ſimplices etiam poteſt,
Opinione alterius ne quid ponderent:
Ambitio namque diſſidens mortalium,
Aut gratiæ ſubſcribit, aut odio ſuo.
Erit ille notus, quem per te cognoveris.
Hæc exſecutus ſum propterea pluribus,
Brevitate nimiâ quoniam quoſdam offendin

FABULA XI.

EUNUCHUS AD IMPROBUM

EUNUCHUS litigabat cum quodam imprc
Qui ſuper obſcœna dicta, & petulans jur
Damnum inſectatus eſt amiſſi corporis.
En, ait, hoc unum eſt, cur laborem validiı
Integritatis teſtes quia deſunt mihi.
Sed quid fortunæ ſtultè delictum arguis?
Id demum eſt homini turpe, quod meruit pa

FABULA XII.

PULLUS AD MARGARITAM

IN ſterquilinio Pullus gallinaceus
Dum quærit eſcam, margaritam repperit
Jaces indigno, quanta res, inquit, loco!
O ſi quis pretii cupidus vidiſſet tui!

Olim rediſſes ad ſplendorem maximum.
Ego quî te inveni, potior cui multo eſt cibus?
Nec tibi prodeſſe, nec mihi quicquam potes.
Hoc illis narro, qui me non intelligunt.

FABULA XIII.

Apes et Fuci Vespa judice.

Apes in altâ quercu fecerant favos:
Hos Fuci inertes eſſe dicebant ſuos.
Lis ad forum deducta eſt, Veſpâ judice;
Quæ genus utrumque noſſet cum pulcerrimè,
Legem duabus hanc propoſuit partibus:
Non inconveniens corpus, & par eſt color,
In dubium planè res ut meritò venerit;
Sed ne religio peccet imprudens mea,
Alveos accipite, & ceris opus infundite,
Ut ex ſapore mellis, & formâ favi,
De quis nunc agitur, auctor horum appareat.
Fuci recuſant; Apibus conditio placet.
Tunc illa talem ſuſtulit ſententiam:
Apertum eſt quis non poſſit, aut quis fecerit.
Quapropter Apibus fructum reſtituo ſuum.
Hanc præteriiſſem fabulam ſilentio,
Si pactam Fuci non recuſaſſent fidem.

FABULA XIV.

Æsopus Ludens.

Puerorum in turbâ quidam ludentem Atticus
Æſopum nucibus quum vidiſſet, reſtitit,
Et quaſi delirum riſit. Quod ſenſit ſimul
Deriſor potiùs, quàm deridendus ſenex,

Arcum retenſum poſuit in mediâ viâ:
Heus, inquit, ſapiens, expedi quid fecerim.
Concurrit populus; ille ſe torquet diu,
Nec quæſtionis poſitæ cauſam intelligit:
Noviſſimè ſuccumbit. Tum victor ſophus:
Citò rumpes arcum, ſemper ſi tenſum habue
At ſi laxaris, quum voles, erit utilis.
Sic ludus animo debet aliquandò dari,
Ad cogitandum melior ut redeat tibi.

FABULA XV.

Canis ad Agnum.

Inter capellas Agno balanti Canis,
Stulte, inquit, erras, non eſt hîc mater tu
Oveſque ſegregatas oſtendit procul.
Non illam quæro, quæ, quum libitum eſt, con
Dein portat onus ignotum certis menſibus,
Noviſſimè prolapſam effundit ſarcinam;
Verùm illam, quæ me nutrit admoto ubere,
Fraudatque natos lacte, ne deſit mihi.
Tamen illa eſt potior quæ te peperit. Non ita
Unde illa ſcivit niger an albus naſcerer?
Age porrò ſciſſet: quum crearer maſculus,
Beneficium magnum ſanè natali dedit,
Ut expectarem lanium in horas ſingulas.
Cujus poteſtas nulla in gignendo fuit,
Cur hâc ſit potior, quæ jacentis miſerita eſt,
Dulcemque ſponte præſtat benevolentiam?
Facit parentes bonitas, non neceſſitas.
His demonſtrare voluit auctor verſibus,
Obſiſtere homines legibus, meritis capi.

FABULA XVI.

Cicada et Noctua.

Humanitati qui ſe non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit ſuperbiæ.
Cicada acerbum Noctuæ convicium
Faciebat, ſolitæ victum in tenebris quærere,
Cavoque ramo capere ſomnum interdiu.
Rogata eſt, ut taceret: multo validiùs
Clamare cœpit. Rurſùs admotâ prece,
Accenſa magis eſt. Noctua ut vidit ſibi
Nullum eſſe auxilium, & verba contemni ſua;
Hâc eſt adgreſſa garrulam fallaciâ.
Dormire quia me non ſinunt cantus tui,
Sonare citharâ quos putes Apollinis,
Potare eſt animus nectar, quod Pallas mihi
Nuper donavit: ſi non faſtidis, veni;
Unà bibamus. Illa, quæ ardebat ſiti,
Simul cognovit vocem laudari ſuam,
Cupidè advolavit. Noctua egreſſa è cavo,
Trepidantem conſectata eſt, & letho dedit.
Sic viva quod negarat, tribuit mortua.

FABULA XVII.

Arbores in Deorum tutela.

Olim, quas vellent eſſe in tutelâ ſuâ,
Divi legerunt arbores. Quercus Jovi,
Et myrtus Veneri placuit, Phœbo laurea,
Pinus Cybebæ, populus celſa Herculi.

Minerva admirans, quare ſteriles ſumerent;
Interrogavit. Cauſam dixit Jupiter;
Honore fructum ne videamur vendere.
At mehercle narrabit, quod quis voluerit,
Oliva nobis propter fructum eſt gratior.
Tunc ſic Deorum genitor, atque hominum ſatc
O nata, meritò ſapiens dicere omnibus;
Niſi utile eſt, quod facimus, ſtulta eſt gloria.
Nihil agere, quod non proſit, fabella admon

FABULA XVIII.

PAVO AD JUNONEM.

PAvo ad Junonem venit, indignè ferens,
Cantus luſcinii quòd ſibi non tribuerit;
Illum eſſe cunctis auribus admirabilem,
Se derideri, ſimul ac vocem miſerit.
Tunc conſolandi gratiâ dixit Dea:
Sed formâ vincis, vincis magnitudine;
Nitor Smaragdi collo præfulget tuo,
Pictiſque plumis gemmeam caudam explicas.
Quo mi, inquit, mutam ſpeciem, ſi vincor ſon
Fatorum arbitrio partes ſunt vobis datæ:
Tibi forma, vires aquilæ, luſcinio melos,
Augurium corvo, læva cornici omina,
Omneſque propriis ſunt contentæ dotibus.
Noli adfectare, quod tibi non eſt datum,
Deluſa ne ſpes ad querelam recidat.

FABULA XIX.

ÆSOPUS AD GARRULUM.

ÆSOPUS domino ſolus cum eſſet familia;
Parare cœnam juſſus eſt maturiùs.
Ignem ergo quærens, aliquot luſtravit domos,
Tandemque invenit, ubi lucernam accenderet.
Tum circumeunti fuerat quod iter longius,
Effecit brevius: namque rectà per forum
Cœpit redire. Et quidam è turbâ garrulus,
Æſope, medio ſole quid cum lumine?
Hominem, inquit, quæro; & abiit feſtinans domum.
  Hoc ſi moleſtus ille ad animum rettulit,
Senſit profectò, ſe hominem non viſum ſeni,
Intempeſtivè qui occupato alluſerit.

FABULA XX.

ASINUS ET GALLI.

QUI natus eſt infelix, non vitam modò
Triſtem decurrit; verùm poſt obitum quoque
Perſequitur illum dura fati miſeria.
  Galli Cybebes circum cœtus ducere
Aſinum ſolebant, bajulantem ſarcinas.
Is quum labore & plagis eſſet mortuus,
Detractâ pelle, ſibi fecerunt tympana.
Rogati mox à quodam, delicio ſuo,
Quidnam feciſſent? hoc locuti ſunt modo:
Putabat ſe poſt mortem ſecurum fore;
Ecce, aliæ plagæ congeruntur mortuo.

EXPLICIT LIB. III.

PHÆDRI
AUGUSTI LIBERTI
FABULARUM
ÆSOPIARUM
LIBER QUARTUS.

FABULA I.

MUSTELA ET MURES.

JOCULARE tibi videmur: & ſanè lev
Dum nihil habemus majus, calamo l
  dimus.
Sed diligenter intuere has nœnias;
Quantam ſub illis utilitatem reperies
Non ſemper ea ſunt, quæ videntur; decipit
Frons prima multos: rara mens intelligit,
Quod interiore condidit cura angulo.
Hoc ne locutus ſine mercede exiſtimer,

Fabulam adjiciam de muſtelâ & muribus.
Muſtela, quum annis & ſenectâ debilis,
Mures veloces non valeret adſequi,
Involvit ſe farinâ; & obſcuro loco
Abjecit negligenter. Mus, eſcam putans,
Adſiluit, & compreſſus occubuit neci.
Alter ſimiliter, deinde periit tertius.
Aliquot ſecutis, venit & retorridus,
Qui ſæpè laqueos, & muſcipula effugerat;
Proculque inſidias cernens hoſtis callidi:
Sic valeas, inquit, ut farina es, quæ jaces.

FABULA II.

VULPES ET UVA.

Fame coacta Vulpes altâ in vineâ
Uvam adpetebat, ſummis ſaliens viribus.
Quam tangere ut non potuit, diſcedens ait:
Nondum matura eſt, nolo acerbam ſumere.
Qui facere quæ non poſſunt, verbis elevant,
Adſcribere hoc debebunt exemplum ſibi.

FABULA III.

EQUUS ET APER.

Equus ſedare ſolitus quo fuerat ſitim,
Dum ſeſe Aper volutat, turbavit vadum.
Hinc orta lis eſt. Sonipes iratus fero
Auxilium petiit hominis, quem dorſo levans,
Rediit ad hoſtem. Jactis hunc telis eques
Poſtquam interfecit, ſic locutus traditur.

Lætor tuliſſe auxilium me precibus tuis :
Nam prædam cœpi, & didici quàm ſis utilis ;
Atque ita coegit frenos invitum pati.
Tum mœſtus ille : Parvæ vindictam rei
Dum quæro demens, ſervitutem reppeti.
Hæc iracundos admonebit fabula,
Impunè potiùs lædi, quàm dedi alteri.

FABULA IV.

POETA.

PLUS eſſe in uno ſæpè, quàm in turbâ, boni,
Narratione poſteris tradam brevi.
Quidam decedens tres reliquit filias :
Unam formoſam, & oculis venantem viros ;
At alteram lanificam, & frugi & ruſticam ;
Devotam vino tertiam, & turpiſſimam.
Harum autem matrem fecit hæredem ſenex,
Sub conditione, totam ut fortunam tribus
Æqualiter diſtribuat : ſed tali modo,
Ne data poſſideant aut fruantur ; tum, ſimul
Habere res deſierint, quas acceperint,
Centena matri conferant ſeſtertia.
Athenas rumor implet ; mater ſedula
Juriſperitos conſulit : nemo expedit,
Quo pacto non poſſideant, quod fuerit datum ;
Fructumve capiant ; deinde, quæ tulerint nihil,
Quânam ratione conferant pecuniam.
Poſtquam conſumpta eſt temporis longi mora,
Nec teſtamenti potuit ſenſus colligi,
Fidem advocavit, jure neglecto, parens.
Seponit mœchæ veſtem, mundum muliebrem ;
Lavationem argenteam, eunuchos, glabros :
Lanificæ agellos, pecora, villam, operarios,

Boves, jumenta, & inſtrumentum ruſticum:
Potrici plenam antiquis apothecam cadis,
Domum politam, & delicatos hortulos.
Sic deſtinata dare quum vellet ſingulis,
Et adprobaret populus, qui illas noverat,
Æſopus mediâ ſubitò in turbâ conſtitit:
O ſi maneret condito ſenſus patri,
Quàm graviter ferret, quòd voluntatem ſuam
Interpretari non potuiſſent Attici!
Rogatus deinde, ſolvit errorem omnium.
Domum & ornamenta, cum venuſtis hortulis,
Et vina vetera date lanificæ ruſticæ:
Veſtem, uniones, pediſequos, & cætera
Illi adſignate, vitam quæ luxu trahit:
Agros, villas, & pecora cum paſtoribus
Donate mœchæ. Nulla poterit perpeti,
Ut moribus quid teneat alienum ſuis.
Deformis cultum vendet, ut vinum paret;
Agros abjiciet mœcha, ut ornatum paret:
At illa gaudens pecore, & lanæ dedita,
Quâcumque ſummâ tradet luxuriæ domum.
Sic nulla poſſidebit quod fuerit datum,
Et dictam matri conferent pecuniam,
Ex pretio rerum, quas vendiderint ſingulæ.
  Ita quod multorum fugit imprudentiam,
Unius hominis repperit ſolertia.

FABULA V.

Pugna Murium et Mustelarum.

Quum victi Mures Muſtelarum exercitu,
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circum trepidarent cavos;
Ægrè recepti, tamen evaſerunt necem.

Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, ut conſpicuum in prœlio
Haberent ſignum, quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntque capti ab hoſtibus;
Quos immolatos victor avidis dentibus,
Capacis alvi merſit tartareo ſpecu.
Quemcumque populum triſtis eventus premit,
Periclitatur magnitudo principum;
Minuta plebes facili præſidio latet.

FABULA VI.

POETA.

TU qui naſute ſcripta deſtringis mea,
Et hoc jocorum legere faſtidis genus,
Parvâ libellum ſuſtine patientiâ,
Severitatem frontis dum placo tuæ,
Et in cothurnis prodit Æſopus novis.
Utinam nec unquam Pelii nemoris jugo
Pinus bipenni concidiſſet Theſſalâ;
Nec ad profeſſæ mortis audacem viam
Fabricaſſet Argus opere Palladio ratem,
Inhoſpitalis prima quæ Ponti ſinus
Patefecit, in perniciem Graiûm & Barbarûm.
Namque & ſuperbi luget Æetæ domus,
Et regna Peliæ ſcelere Medeæ jacent,
Quæ ſævum ingenium variis involvens modis,
Illic per artus fratris explicuit fugam,
Hîc cæde patris Peliadum infecit manus.
Quid tibi videtur? Hoc quoque inſulſum eſt, ais,
Falſòque dictum; longè quia vetuſtior
Ægea Minos claſſe perdomuit freta,
Juſtoque vindicavit exemplo impetum.
Quid ergo poſſum facere tibi, lector Cato,

Si nec fabellæ te juvant, nec fabulæ?
Noli moleſtus eſſe omninò literis,
Majorem exhibeant ne tibi moleſtiam.
Hoc illis dictum eſt, ſi qui ſtulti nauſeant,
Et, ut putentur ſapere, cœlum vituperant.

FABULA VII.

Vipera et Lima.

Mordaciorem qui improbo dente adpetit,
Hoc argumento ſe deſcribi ſentiat.
In officinam fabri venit Vipera.
Hæc quum tentaret, ſi qua res eſſet cibi,
Limam momordit. Illa contra contumax:
Quid me, inquit, ſtulta, dente captas lædere,
Omne adſuevi ferrum quæ corrodere?

FABULA VIII.

Vulpes et Hircus.

Homo in periculum ſimul ac venit callidus;
Reperire effugium alterius quærit malo.
Quum decidiſſet Vulpes in puteum inſcia,
Et altiore clauderetur margine,
Devenit Hircus ſitiens in eundem locum;
Simul rogavit, eſſet an dulcis liquor,
Et copioſus? Illa fraudem moliens:
Deſcende, amice; tanta bonitas eſt aquæ,
Voluptas ut ſatiari non poſſit mea.
Immiſit ſe barbatus; tum vulpecula
Evaſit puteo, nixa celſis cornibus:
Hircumque clauſo liquit hærentem vado.

FABULA IX.

De Vitiis Hominum.

Peras impoſuit Jupiter nobis duas;
Propriis repletam vitiis poſt tergum dedit;
Alienis ante pectus ſuſpendit gravem.
Hâc re videre noſtra mala non poſſumus;
Alii ſimul delinquunt, cenſores ſumus.

FABULA X.

Fur aram compilans.

Lucernam fur accendit ex arâ Jovis,
Ipſumque compilavit ad lumen ſuum:
Onuſtus qui ſacrilegio quum diſcederet,
Repentè vocem ſancta miſit religio;
Malorum quamvis iſta fuerint munera,
Mihique inviſa, ut non offendar ſubripi;
Tamen, ſceleſte, ſpiritu culpam lues,
Olim quum adſcriptus venerit pœnæ dies.
Sed ne ignis noſter facinori præluceat,
Per quem verendos excolit pietas Deos,
Veto eſſe tale luminis commercium.
Ita hodie nec lucernam de flammâ Deûm,
Nec de lucernâ fas eſt accendi ſacrum.
Quot res contineat hoc argumentum utiles,
Non explicabit alius, quàm qui repperit.
Significat primò, ſæpè, quos ipſe alueris,
Tibi inveniri maximè contrarios.

Secundò

Secundò oſtendit, ſcelera non irâ Deûm,
Fatorum dicto ſed puniri tempore.
Noviſſimè interdicit, ne cum malefico
Uſum bonus conſociet ullius rei.

FABULA XI.

MALAS ESSE DIVITIAS.

OPES inviſæ meritò ſunt forti viro,
Quia dives arca veram laudem intercipit.
Cælo receptus propter virtutem Hercules
Quum gratulantes perſalutaſſet Deos,
Veniente Pluto, qui Fortunæ eſt filius,
Avertit oculos. Cauſam quæſivit Pater.
Odi, inquit, illum, quia malis amicus eſt,
Simulque objecto cuncta corrumpit lucro.

FABULA XII.

LEO REGNANS.

UTILIUS homini nihil eſt, quàm rectè loqui;
Probanda cunctis eſt quidem ſententia,
Sed ad perniciem ſolet agi ſinceritas.
Quum ſe ferarum regem feciſſet Leo,
Et æquitatis vellet famam conſequi,
A priſtinâ deflexit conſuetudine,
Atque inter illas tenui contentus cibo,
Sancta incorruptâ jura reddebat fide:

* * * * * * * *

FABULA XIII.

* * * * * * * * *

* * * * * *

Poſtquàm lavare cœpit pœnitentia
Affrixione veretri linguam mulieris;
Adfinitatem traxit inde obſcœnitas.

FABULA XIV.

PROMETHEUS.

ROGAVIT alter, tribadas & molles mares
Quæ ratio procreaſſet? expoſuit ſenex.
Idem Prometheus, auctor vulgi fictilis,
Qui, ſimul offendit ad fortunam, frangitur,
Naturæ partes, veſte quas celat pudor,
Quum ſeparatim toto finxiſſet die,
Aptare mox ut poſſet corporibus ſuis,
Ad cœnam eſt invitatus ſubitò à Libero;
Ubi inrigatus multo venas nectare,
Serò domum eſt reverſus titubanti pede:
Tum ſemiſomno corde, & errore ebrio,
Adplicuit virginale generi maſculo,
Et maſculina membra adplicuit fœminis.
Ita nunc libido pravo fruitur gaudio.

FABULA XV.

Capellæ et Hirci.

Barbam Capellæ quum impetraſſent ab Jove;
Hirci mœrentes indignari cœperunt,
Quòd dignitatem fœminæ æquaſſent ſuam.
Sinite, inquit, illas gloriâ vanâ frui,
Et uſurpare veſtri ornatum muneris;
Pares dum non ſint veſtræ fortitudinis.
Hoc argumentum monet, ut ſuſtineas tibi
Habitu eſſe ſimiles, qui ſunt virtute impares.

FABULA XVI.

Gubernator et Nautæ.

Quum de fortunis quidam quereretur ſuis,
Æſopus finxit conſolandi gratiâ.
Vexata ſævis navis tempeſtatibus,
Inter vectorum lacrymas, & mortis metum,
Faciem ad ſerenam ſubitò mutatur dies.
Ferri ſecundis tuta cœpit flatibus,
Nimiâque Nautas hilaritate extollere,
Faciem ad ſerenam ſubitò ut mutatur dies.
Factus periclo tum Gubernator ſophus;
Parcè gaudere oportet, & ſenſim queri:
Totam quia vitam miſcet dolor & gaudium.

FABULA XVII.

CANUM LEGATI AD JOVEM

CANES legatos olim miſere ad Jovem,
Melioris vitæ tempus oratum ſuæ,
Ut ſeſe eriperet hominum contumeliis,
Furfuribus ſibi conſperſum quòd panem darent
Fimoque turpi maximam explerent famem.
Profecti ſunt legati non celeri pede,
Dum naribus ſcrutantur eſcam in ſtercore.
Citati non reſpondent: vix tandem invenit
Eos Mercurius, & turbatos adtrahit.
Tum verò vultum magni ut viderunt Jovis,
Totam timentes concacarunt regiam.
Propulſi verò fuſtibus, vadunt foras:
Vetat dimitti magnus illos Jupiter,
Mirati, ſibi legatos non revertier,
Turpe æſtimantes aliquid commiſſum à ſuis,
Poſt aliquod tempus alios adſcribi jubent.
Rumor legatos ſuperiores prodidit:
Timentes rursùs aliquid ne ſimile accidat,
Odore canibus anum, ſed multo replent.
Abeunt. Rogantes aditum, continuò impetrant
Conſedit genitor tum Deorum maximus,
Quaſſatque fulmen: tremere cœpere omnia.
Canes confuſis, ſubitò quòd fuerat fragor,
Repentè odorem mixtum cum merdis cacant.
Reclamant omnes, vindicandam injuriam.
Sic eſt locutus ante pœnam Jupiter:
Legatos non eſt regis non dimittere,
Nec eſt difficile, pœnas culpæ imponere:
Stet hoc (feretis pro juſtitiâ præmium)
Non citò dimitti, verùm cruciari fame,

Ne ventrem continere non poſſint ſuum.
Illi autem, qui miſerunt hos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
Mandantur antro, non dimittuntur ſtatim.
Ita nunc legatos expectans & poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

FABULA XVIII.

HOMO ET COLUBRA.

QUI fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit contra ſe ipſe miſericors:
Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinùs.
Hanc alia quum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

FABULA XIX.

VULPES ET DRACO.

VULPES cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimam,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit: Oro ut imprudentiæ
Des primùm veniam; deinde, ſi pulcrè vides,
Quàm non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,

Ne ventrem continere non poſſint ſuum.
Illi autem, qui miſerunt hos tam futiles,
Nunquam carebunt hominis contumeliâ.
Mandantur antro, non dimittuntur ſtatim.
Ita nunc legatos expectans & poſteros,
Novum venire cum videt, culum olfacit.

FABULA XVIII.

HOMO ET COLUBRA.

QUI fert malis auxilium, poſt tempus dolet.
Gelu rigentem quidam Colubram ſuſtulit,
Sinuque fovit contra ſe ipſe miſericors:
Namque ut refecta eſt, necuit hominem protinùs.
Hanc alia quum rogaret cauſam facinoris,
Reſpondit: Ne quis diſcat prodeſſe improbis.

FABULA XIX.

VULPES ET DRACO.

VULPES cubile fodiens, dum terram eruit,
Agitque plures altiùs cuniculos,
Pervenit ad Draconis ſpeluncam ultimam,
Cuſtodiebat qui theſauros abditos.
Hunc ſimul aſpexit: Oro ut imprudentiæ
Des primùm veniam; deinde, ſi pulcrè vides,
Quàm non conveniens aurum ſit vitæ meæ,
Reſpondeas clementer. Quem fructum capis
Hoc ex labore, quodve tantum eſt præmium,

FABULA XXI.

Naufragium Simonidis.

Homo doctus in ſe ſemper divitias habet.
Simonides, qui ſcripſit egregium melos;
Quo paupertatem ſuſtineret facilius,
Circumire cœpit urbes Aſiæ nobiles,
Mercede pactâ laudem victorum canens.
Hoc genere quæſtûs poſtquàm locuples factus eſt,
Venire in patriam voluit curſu pelagio.
(Erat autem natus, ut ajunt, in Ceo inſulâ.)
Aſcendit navem, quam tempeſtas horrida,
Simul & vetuſtas medio diſſolvit mari.
Hi zonas, illi res pretioſas colligunt,
Subſidium vitæ: quidam curioſior,
Simonide, tu ex opibus nil ſumis tuis?
Mecum, inquit, mea ſunt cuncta. Tunc pauci enatant,
Quia plures onere degravati perierunt.
Prædones adſunt, rapiunt quod quiſque extulit,
Nudos relinquunt. Fortè Clazomene prope
Antiqua fuit urbs, quam petierunt naufragi.
Hîc literarum quidam ſtudio deditus,
Simonidis qui ſæpè verſus legerat,
Eratque abſentis admirator maximus,
Sermone ab ipſo cognitum, cupidiſſimè
Ad ſe recepit, veſte, nummis, familiâ
Hominem exornavit: cœteri tabulam ſuam
Portant, rogantes victum; quos caſu obvius
Simonides ut vidit: Dixi, inquit, mea
Mecum eſſe cuncta; vos quod rapuiſtis, perit.

FABULA XXII.

Mons Parturiens.

Mons parturibat, gemitus immanes ciens
Eratque in terris maxima expectatio.
At ille murem peperit. Hoc ſcriptum eſt tibi,
Qui magna quum minaris, extricas nihil.

FABULA XXIII.

Formica et Musca.

Formica & Muſca contendebant acriter,
Quæ pluris eſſet. Muſca ſic cœpit prior:
Conferre noſtris tu potes te laudibus?
Ubi immolatur, exta prægusto Deûm,
Moror inter aras, templa perluſtro omnia;
In capite regis ſedeo, quum viſum eſt mihi;
Et matronarum caſta delibo oſcula.
Laboro nihil, atque optimis rebus fruor.
Quid horum ſimile tibi contingit, ruſtica?
Eſt glorioſus ſanè convictus Deûm,
Sed illi, qui invitatur, non qui invisus eſt.
Reges commemoras, & matronarum oſcula;
Ego granum in hyemem quum ſtudioſè congero
Te circa murum video paſci ſtercore.
Aras frequentas; nempe abigeris, quò venis:
Nihil laboras; ideò quum opus eſt, nil habes;
Superba jactas, tegere quod debet pudor.
Æſtate me laceſſis; quum bruma eſt, ſiles.
Mori contractam quum te cogunt frigora,

Me copioſa recipit incolumem domus.
Satis profectò rettudi ſuperbiam.
Fabella talis hominum diſcernit notas
Eorum, qui ſe falſis ornant laudibus,
Et quorum virtus exhibet ſolidum decus.

FABULA XXIV.

SIMONIDES A DIIS SERVATUS.

QUANTUM valerent inter homines litteræ,
Dixi ſuperiùs: quantus nunc illis honos
A ſuperis ſit tributus; tradam memoriæ.
Simonides idem ille, de quo rettuli,
Victoris laudem cuidam pyctæ ut ſcriberet,
Certo condixit pretio: ſecretum petit.
Exigua cum frenaret materia impetum,
Uſus poëtæ, ut moris eſt, licentiâ,
Atque interpoſuit gemina Ledæ ſidera,
Auctoritatem ſimilis referens gloriæ.
Opus adprobavit: ſed mercedis tertiam
Accepit partem. Quum reliquum poſceret:
Illi, inquit, reddent, quorum ſunt laudis duæ.
Verùm ne iratè dimiſſum te ſentiam,
Ad cœnam mihi promitte; cognatos volo
Hodie invitare, quorum es in numero mihi.
Fraudatus quamvis, & dolens injuriâ,
Ne malè dimiſſam gratiam corrumperet,
Promiſit. Rediit horâ dictâ, recubuit.
Splendebat hilare poculis convivium;
Magno apparatu læta reſonabat domus:
Repentè duo quum juvenes, ſparſi pulvere,
Sudore multo diffluentes corpora,
Humanam ſupra formam, cuidam ſervulo
Mandant ut ad ſe provocet Simonidem;

C v

Illius intereſſe ne faciat moram.
Homo perturbatus excitat Simonidem.
Unum promorat vix pedem triclinio,
Ruina camaræ ſubitò oppreſſit cæteros;
Nec ulli juvenes ſunt reperti ad januam.
Ut eſt vulgatus ordo narratæ rei,
Omnes ſcierunt, numinum præſentiam
Vati dediſſe vitam, mercedis loco.

FABULA XXV.

POETA.

SUPERSUNT mihi quæ ſcribam, ſed parco ſciens;
Primùm, tibi eſſe ne videar moleſtior,
Diſtringit quem multarum rerum varietas.
Dein, ſi quis eadem fortè conari velit,
Habere ut poſſit aliquid operis reſidui:
Quamvis materia tantâ abundet copiâ,
Labori faber ut deſit, non fabro labor.
Brevitati noſtræ præmium ut reddas, peto,
Quod es pollicitus: exhibe vocis fidem.
Nam vita morti propior eſt quotidie:
Et hoc minùs uſu veniet ad me muneris,
Quo plus conſumet temporis dilatio.
Si citò rem perages, uſus fiet longior:
Fruar diutiùs, ſi celeriùs cœpero.
Languentis ævi dum ſunt aliquæ reliquiæ
Auxilio locus eſt: olim ſenio debilem
Fruſtra adjuvare bonitas nitetur tua,
Quum jam deſierit eſſe beneficio utilis,
Et mors vicina flagitabit debitum.
Stultum admovere tibi preces ſexcenties;
Proclivis ultrò quum ſit miſericordia.

Sæpè impetravit veniam confeſſus reus,
Quanto innocenti juſtiùs debet dari?
Tuæ ſunt partes, fuerunt aliorum priùs;
Dein ſimili gyro venient aliorum vices.
Decerne quod religio, quod patitur fides,
Et gratulari me fac judicio tuo.
Excedit animus, quem propoſuit terminum,
Sed difficulter continetur ſpiritus,
Integritatis qui ſinceræ conſcius,
A noxiorum premitur inſolentiis.
Qui ſint, requires; Apparebunt tempore.
Ego quondam legi quam puer ſententiam:
Palam mutire plebejo periculum eſt;
Dum ſanitas conſtabit, pulcrè meminero.

EXPLICIT LIB. IV.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM LIBER QUINTUS.

POETA.

QUUM deſtinaſſem operis habere terminum,
In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit quidnam omiſerim,
Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique quum ſit animi cogitatio
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi;
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.

PHÆDRI AUGUSTI LIBERTI FABULARUM ÆSOPIARUM LIBER QUINTUS.

POETA.

QUUM deſtinaſſem operis habere terminum,
In hoc, ut aliis eſſet materiæ ſatis,
Conſilium tacito corde damnavi meum.
Nam ſi quis talis etiam eſt tituli artifex,
Quo pacto divinabit quidnam omiſerim,
Ut illud ipſum cupiam famæ tradere;
Sua cuique quum ſit animi cogitatio
Colorque proprius? Ergo non levitas mihi,
Sed certa ratio cauſam ſcribendi dedit.

Illam oſculantur, quâ ſunt oppreſſi, manum
Tacitè gementes triſtem fortunæ vicem.
Quin etiam reſides & ſequentes otium,
Ne defuiſſe noceat, repant ultimi.
In quis Menander, nobilis comœdiis,
Quas, ipſum ignorans, legerat Demetrius,
Et admiratus fuerat ingenium viri,
Unguento delibutus, veſtitu adfluens,
Veniebat greſſu delicato & languido.
Hunc ubi Tyrannus vidit extremo agmine:
Quinam cinædus ille in conſpectu meo
Audet venire? Reſponderunt proximi:
Hic eſt Menander ſcriptor. Mutatus ſtatim

* * * * * * * *

FABULA II.

VIATORES ET LATRO.

* * * * * * * *

Et vindicavit ſeſe forti dexterâ.
Latrone occiſo, timidus accurrit comes,
Stringitque gladium, dein rejectâ penulâ:
Cedo, inquit, illum; jam curabo ſentiat,
Quos adtentarit. Tunc qui depugnaverat:
Vellem iſtis verbis ſaltem adjuviſſes modò;
Conſtantior fuiſſem, vera exiſtimans:
Nunc conde ferrum, & linguam pariter futilem
Ut poſſis alios ignorantes fallere.
Ego qui ſum expertus, quantis fugias viribus
Scio, quòd virtuti non ſit credendum tuæ.
Illi adſignari debet hæc narratio,
Qui re ſecundâ fortis eſt, dubiâ fugax.

FABULA III.

CALVUS ET MUSCA.

CALVI momordit Muſca nudatum caput;
Quam opprimere captans, alapam ſibi duxit gravem.
Tunc illa irridens; punctum volucris parvulæ
Voluiſti morte ulciſci: quid facies tibi,
Injuriæ qui addideris contumeliam?
Reſpondit: mecum facilè redeo in gratiam,
Quia non fuiſſe mentem lædendi ſcio.
Sed te, contempti generis animal improbum,
Quæ delectaris bibere humanum ſanguinem,
Optem necare vel majore incommodo.
Hoc argumento veniam tam dari decet,
Qui caſu peccat, quàm qui conſilio eſt nocens;
Illum eſſe quamvis pœnâ dignum, judico.

FABULA IV.

HOMO ET ASINUS.

QUIDAM immolaſſet verrem quum ſancto Herculi,
Cui pro ſalute votum debebat ſuâ,
Aſello juſſit reliquias poni hordei.
Quas aſpernatus ille, ſic locutus eſt.
Tuum libenter prorsùs adpeterem cibum,
Niſi qui nutritus illo eſt, jugulatus foret.
Hujus reſpectu fabulæ deterritus,

Periculoſum ſemper vitavi lucrum.
Sed dices, qui rapuere divitias, habent.
Numeremus, agedum, qui deprenſi perierint
Majorem turbam punitorum reperies.
Paucis temeritas eſt bono, multis malo.

FABULA. V.

SCURRA ET RUSTICUS.

PRAVO favore labi mortales ſolent,
Et pro judicio dum ſtant erroris ſui,
Ad pœnitendum rebus manifeſtis agi.
Facturus ludos quidam dives nobiles,
Propoſito cunctos invitavit præmio,
Quam quiſque poſſet, ut novitatem oſtenderet.
Venere artifices laudis ad certamina.
Quos inter Scurra, notus urbano ſale,
Habere dixit ſe genus ſpectaculi,
Quod in theatro nunquam prolatum foret.
Diſperſus rumor civitatem concitat:
Paulò ante vacua turbam deficiunt loca.
In ſcenâ verò poſtquàm ſolus conſtitit
Sine apparatu, nullis adjutoribus;
Silentium ipſa fecit exſpectatio.
Ille in ſinum repentè demiſit caput,
Et ſic porcelli vocem eſt imitatus ſuâ,
Verum ut ſubeſſe pallio contenderent,
Et excuti juberent. Quo facto, ſimul
Nihil eſt repertum, multis onerant laudibus,
Hominemque plauſu perſequuntur maximo.
Hoc vidit fieri Ruſticus. Non mehercule
Me vincet, inquit: & ſtatim profeſſus eſt
Idem facturum meliùs ſe poſtridie.
Fit turba major: jam favor mentes tenet,

Et deriſuri, non ſpectaturi ſedent.
Uterque prodit: Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Adclamat populus: Scurram multo ſimiliùs
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En, hic declarat, quales ſitis judices.

POETA.

ADHUC ſuperſunt multa, quæ poſſim loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas;
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime,
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba.
Quæ commendari tanto debet juſtiùs,
Quanto Poëtæ ſunt moleſti validiùs.

FABULA VI.

DUO CALVI.

INVENIT Calvus fortè in trivio pectinem.
Acceſſit alter, æque defectus pilis;
Heia, inquit, in commune, quodcunque eſt lucri,

Et deriſuri, non ſpectaturi ſedent.
Uterque prodit: Scurra digrunnit prior,
Movetque plauſus, & clamores ſuſcitat.
Tunc ſimulans ſeſe veſtimentis Ruſticus
Porcellum obtegere, quod faciebat ſcilicet,
Sed in priore quia nil compererant, latens,
Pervellit aurem vero, quem celaverat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Adclamat populus Scurram multo ſimiliùs
Imitatum, & cogit Ruſticum trudi foras.
At ille profert ipſum porcellum è ſinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans;
En, hic declarat, quales ſitis judices.

POETA.

ADHUC ſuperſunt multa, quæ poſſim loqui,
Et copioſa abundat rerum varietas;
Sed temperatæ ſuaves ſunt argutiæ:
Immodicæ offendunt. Quare, vir ſanctiſſime,
Particulo, chartis nomen victurum meis,
Latinis dum manebit pretium literis,
Si non ingenium, certè brevitatem adproba.
Quæ commendari tanto debet juſtiùs,
Quanto Poëtæ ſunt moleſti validiùs.

FABULA VI.

DUO CALVI.

INVENIT Calvus fortè in trivio pectinem.
Acceſſit alter, æque defectus pilis;
Heia, inquit, in commune, quodcunque eſt lucri,

Oſtendit ille prædam, & adjecit ſimul:
Superûm voluntas favit, ſed fato invido;
Carbonem, ut ajunt, pro theſauro invenimus.
Quem ſpes deluſit, huic querela convenit.

FABULA VII.

PRINCEPS TIBICEN.

UBi vanus animus, aurâ captus frivolâ,
Arripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facilè ad deriſum ſtulta levitas ducitur.
Princeps Tibicen notior pauló fuit,
Operam Bathyllo ſolitus in ſcenâ dare.
Is fortè ludis, non ſatis memini quibus,
Dum pegma rapitur, concidit caſu gravi
Nec opinans, & ſiniſtram fregit tibiam,
Duas quum dextras maluiſſet perdere.
Inter manus ſublatus, & multùm gemens,
Domum refertur. Aliquot menſes tranſeunt,
Ad ſanitatem dum venit curatio.
Ut ſpectatorum mos eſt, & lepidum genus,
Deſiderari cœpit, cujus flatibus
Solebat excitari ſaltantis vigor.
Erat facturus ludos quidam nobiles,
Et incipiebat Princeps ingredier. Eum
Adducit pretio, precibus, ut tantummodò
Ipſo ludorum oſtenderet ſeſe die.
Qui ſimul advenit, rumor de tibicine
Fremit in theatro: quidam affirmant mortuum,
Quidam in conſpectum proditurum ſine morâ.
Aulæo miſſo, devolutis tonitrubus,
Dii ſunt locuti more tranſlatitio.
Chorus reducto tunc, & notum canticum
Impoſuit, cujus hæc fuit ſententia:
Lætare incolumis Roma ſalvo principe.

In plauſus conſurrectum eſt ; jactat baſia
Tibicen ; gratulari fautores putat.
Eques ordo ſtultum errorem intelligit ;
Magnoque riſu canticum repeti jubet.
Iteratur illud : Homo meus ſe in pulpito
Totum proſternit ; plaudit illudens eques :
Rogare populus hunc coronam exiſtimat.
Ut verò cuneis notuit res omnibus,
Princeps ligato crure niveâ faſciâ,
Niveiſque tunicis, niveis etiam calceis,
Superbiens honore divinæ domus,
Ab univerſis capite eſt protruſus foras.

FABULA VIII.

Occasio Depicta.

Cursu volucri pendens in novaculâ,
Calvus, comoſâ fronte, nudo corpore,
Quem ſi occuparis, teneas ; elapſum ſemel
Non ipſe poſſit Jupiter reprehendere :
Occaſionem rerum ſignificat brevem.
Effectus impediret ne ſegnis mora,
Finxere antiqui talem effigiem temporis.

FABULA IX.

Taurus et Vitulus.

Angusto in aditu Taurus luctans cornibus ;
Quum vix intrare poſſet ad præſepia,
Monſtrabat Vitulus, quo ſe pacto plecteret :
Tace, inquit, ante hoc novi, quàm tu natus es.
Qui doctiorem emendat, ſibi dici putet.

FABULA X.

VENATOR ET CANIS.

ADVERSUS omnes fortis veloces feras
Canis quum domino ſemper feciſſet ſatis,
Languere cœpit annis ingravantibus.
Aliquandò objectus hiſpidi pugnæ Suis
Adripuit aurem: ſed carioſis dentibus,
Prædam dimiſit. Hic tum Venator dolens,
Canem objurgabat. Cui ſenex contra latrans:
Non te deſtituit animus, ſed vires meæ.
Quod fuimus laudas, jam damnas quod nos ſumus.
Hoc cur, Philete, ſcripſerim, pulcrè vides.

FINIS.

FLAVII AVIANI FABULARUM ÆSOPIARUM

LIBER UNICUS.

PARISIIS,

Apud COUTELIER.

M. DCC. XLII.

TYPOGRAPHUS
LECTORI S.

ECce poſt Phædrum prodit fabularum Æſopiarum itidem ſcriptor Avianus. Qui quidem quis & qualis fuerit, aut quandò vixerit haud ſatis liquet, cum de nomine ipſo vix etiamnunc conſtet apud eruditos, alios *Avienum*, quoſdam verò *Anianum* appellantes : utrique perperàm, quoniam nec ullam apertè cauſam illi afferunt, cur ſequentes Apologos *Avieno* ſuo adſcribant, & unà hi, tum MSS. Codicum, tum vulgatarum Editionum fide refelluntur, dum fabularum harum auctorem Avianum omnes indigitant. Nec feliciores illi, qui ex ejuſ-

ne ad Theodo
eodoſii Magni Im
, aut ſub juniore T
, Macrobio etiam
coævum fuiſſe exiſt
m enim , ne leviſſi
n præfatione illâ indicium
præſtanti aliquâ dignita-
m , qualis erat Macrobius ,
Imperatorem fuiſſe Theo-
unc , cui libellus fabularum
s eſt. Illud ſanè ex eâdem
â ad Theodoſium Epiſtolâ
ertè deducitur , Avianum ,
o agimus , Phædro minorem
ætate , majorem autem prio-
e Titiano illo , cujus Æſopios
ogos laudat Auſonius , quique
Caracallâ , Macrino atque Ela-
alo Imperatoribus floruiſſe de-
nſtratur. Unde cum à Phædro ,
eſt ab imperio Tiberii , ſeu Clau-
mavis , ad hæc uſque tempora
tis longum pateat annorum inter-

vallum ,

vallum, id totum Aviano ita vacuum relinquitur, ut non facile ſit Imperatorem illius ævo æqualem deſignare. Non ineptè tamen à peritioribus reponitur ſub Antonino Pio vel Hadriano, ut facit ſtilus illius ſuſpicionem. Nam & terſus eſt, blandus ac ſimplex, detracto omni ornatu alieno ſuâ ipſius pulchritudine ſatis nitens, quod optimis illum Latinæ Linguæ temporibus aſſerit; & ubique aptè atque concinnè Virgilium imitatur, imò & Horatium, quos optimus quiſque ſcribendi magiſtros ſemper ſibi propoſuit, quandiu pretium fuit Romanis litteris, & Muſis honos habitus eſt. Qui ſi aliquandò videtur uti verbis parùm aptis, imò verſiculis & ſententiis, emunctioris naris criticis ſi credimus, corruptus ibi & interpolatus exiſtimandus eſt, non culpandus. Quin & Chriſtianum fuiſſe inde faciunt quidam conjecturam, quòd obſcurè fabulâ XXIII.

D

idololatriam explodere, martyri
verò ultimâ probare videatur. Ce
in hoc Aviani libello nihil non p
bum, nihil non modeſtum eſt, atc
ad formandos mores aptiſſimum.
ximus de Poëtæ ætate atque ingen
reliquum eſſet ut de ejus vitâ for
nâque pauca ſaltem attingerem
Sed quoniam neque de ſe quidqu
auctor ipſe profert, unde ſenten
conſtitui queat, nec idoneorum t
ſtium fides ſuppetit, ex quâ veri
eruatur, ſatius eſt hærere hîc in an
piti, quàm nimiâ ulteriùs progredie
di libidine titubare.

INDEX FABULARUM.

Numerus prior fabulam, poſterior paginam indicat.

A.

ABIES & Dumus, 19.	91.
Anſer & Ruſticus, 33.	100.
Aquila & Teſtudo, 2.	80.

B.

BOREAS & Sol, 4.	81.

C.

CANCER & Mater, 3.	80.
Camelus, 8.	83.
Canis, 7.	83.
Canis & Leo, 37.	102.
Cornix & Urna, 27.	96.

E.

EQUES, 10.	85.

F.

FORMICA & Cicada, 34.	100.

G.

GRUS & Pavo, 15.	88.

I.

IMBER & Teſta, 41.
Invidus & Cupidus, 22.
Juvenci & Leo, 18.

L.

LEO & Capella, 26.
Lupus & Hœdus, 42.

M.

MILES & Lituus, 39.
Mus & Bos, 31.

O.

OLLA aurea & lutea, 11.

P.

PISCATOR & Piſcis, 20.
Piſcis fluviatilis & marinus, 38.
Puer & Fur, 25.

Q.

QUERCUS & Arundo, 16.

R.

RANA & Vulpes, 6.
Ruſtica & Lupus, 1.
Ruſticus & Aſinus, 5.
Ruſticus & Avis, 21.
Ruſticus & Hercules, 32.

Ruſticus & Juvencus, 28. 96.
Ruſticus qui Theſaurum invenerat, 12. 86.

S.

SATYRUS & Viator, 29. 97.
Simia & Jupiter, 14. 87.
Simia & Nati, 35. 101.
Statuarius, 23. 93.

T.

TAURUS & Hircus, 13. 87.

V.

VENATOR & Leo, 24. 94.
Venator & Tigris, 17. 89.
Viatores, 9. 84.
Villicus & Dominus, 30. 98.
Vitulus & Bos, 36. 102.
Vulpes & Pardus, 40. 104.

FLAVII AVIANI

PRÆFATIO

AVIANUS THEODOSIO.

DUBITANTI mihi, Theodoſi optime, quonam litterarum titulo noſtri nominis memoriam mandaremus, fabularum textus occurrit: quòd in his urbanè concepta falſitas deceat, & non incumbat neceſſitas veritatis. Nam quis tecum de oratione, quis de poëmate loqueretur? Quum in utroque litterarum genere & Atticos Græcâ eruditione ſuperes, & Latinitate Romanos? Hujus ergo materiæ ducem nobis Æſopum noveris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus ridicula orſus eſt, ut legenda firmaret. Verùm has pro exemplo fabulas & Socrates divinis operibus indidit, & poëmati ſuo Flaccus aptavit; quòd in ſe, ſub jocorum communium ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis jambis Babrius repetens, in duo volumina coartavit. Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſolvit. De his ergo ad quadraginta & duas in unum redactas fabulas edidi: quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Habes ergo opus, quo animum oblectes, ingenium exerceas, ſollicitudines leves, totumque vivendi ordinem cautus agnoſcas. Loqui verò arbores, feras cum hominibus gemere, verbis certare volucres, animalia ridere fecimus; ut pro ſingulorum neceſſitatibus vel ab ipſis inanimis ſententia proferatur.

FLAVII AVIANI
FABULÆ.

FABULA I.

RUSTICA ET LUPUS.

RUSTICA deflenti parvo juraverat olim,
 Ni taceat, rabido quòd foret eſca lupo.
Credulus hanc vocem Lupus audiit, & manet ipſas
 Pervigil ante fores, irrita vota gerens.
Nam laſſata puer nimiæ dat membra quieti,
 Spem quoque raptori ſuſtulit inde fames.
Hunc ubi Silvarum repetentem luſtra ſuarum
 Jejunum conjux ſenſit adeſſe lupa:
Cur, inquit, nullam refers de more rapinam,
 Languida conſumtis ſed trahis ora genis?
Ne mireris, ait, deceptum fraude malignâ
 Vix miſerum vacuâ delituiſſe fugâ.
Nam quæ præda, rogo, quæ ſpes contingere poſſet,
 Jurgia nutricis cum mihi verba darent.
[Hæc ſibi dicta putet, hâc ſe ſciat arte notari,
 Fæmineam quiſquis credidit eſſe fidem.]

FABULA II.

AQUILA ET TESTUDO.

PENNATIS avibus quondam Teſtudo locuta eſt
Si quis eam volucrem conripuiſſet humo,
Protinùs è rubris conchas proferret arenis,
Quis pretium nitido cortice bacca daret.
Indignans ſibimet, tardo quòd ſedula greſſu
Nil ageret, toto perficeretque die.
Aſt ubi promiſſis Aquilam fallacibus implet,
Experta eſt ſimilem perfida lingua fidem:
Et malè mercatis dum quærit ſidera pennis,
Occidit infelix alitis ungue fero.
Tum quoque ſublimis, quum jam moreretur, in auras
Ingemuit, votis hæc licuiſſe ſuis.
Atque ait: exoſæ poſt hæc documenta quietis
Non ſine ſupremo magna labore peti.
[Sic, quicunque novâ ſublatus laude tumeſcit,
Dat meritò pœnas, dum meliora cupit.]

FABULA III.

CANCER ET MATER.

CURVA retrocedens quum fert veſtigia Cancer,
Hiſpida ſaxoſis terga reliſit aquis.
Hunc genitrix facili cupiens procedere greſſu,
Talibus alloquiis præmonuiſſe datur.
Ne tibi tranſverſo placeant hæc devia, nate,
Rurſùs in obliquos neu velis ire pedes.

Sed niſu contenta ferens veſtigia recto;
Innocuos proſo tramite ſiſte gradus.
Cui natus; Faciam, ſi me præceſſeris, inquit,
Rectaque monſtrantem certior ipſe ſequar.
[Nam ſtultum nimis eſt, cum tu praviſſima tentes,
Alterius cenſor ut vitioſa notes.]

FABULA IV.

BOREAS ET SOL.

IMMITIS Boreas placidusque ad ſidera Phœbus,
Jurgia cum magno conſeruere Jove,
Quis prior inceptum peragat; mediumque per orbem
Carpebat ſolitum fortè viator iter.
Convenit hanc potiùs liti præfigere cauſſam,
Pallia nudato decutienda viro.
Protinùs impulſus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas.
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida ſummotos qua trahit aura ſinus.
Sed tenues radios paullatim increſcere Phœbus
Juſſerat, ut nimio ſurgeret igne jubar.
Donec laſſa volens requieſcere membra viator,
Depoſitâ feſſus veſte reſedit humi.
Tunc victor docuit præſentia Numina Titan,
Nullum præmiſſis vincere poſſe minis.

FABULA V.

RUSTICUS ET ASINUS.

[METIRI ſe quemque decet, propriisque juvari
Laudibus, alterius nec bona ferre ſibi.

Ne detracta gravem faciant miracula riſum,
    Cœperit in ſolitis cum remeare malis.]
Exuvias Aſinus Gætuli fortè leonis
    Repperit, & ſpoliis induit ora novis.
Aptavitque ſuis incongrua tegmina membris,
    Et miſerum tanto preſſit honore caput.
Aſt ubi terribilis animo circumſtitit horror,
    Pigraque præſumtus venit in oſſa vigor;
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
    Turbabat pavidas per ſua rura boves.
Ruſticus hunc magnâ poſtquàm deprendit ab aure,
    Correptum vinclis verberibuſque domat.
Et ſimul abſtracto denudans corpora tergo,
    Increpat his miſerum vocibus ille pecus.
Forſitan ignotos mutato tegmine fallas,
    At mihi, qui quondam, ſemper aſellus eris.

FABULA VI.

RANA ET VULPES.

EDITA gurgitibus, olimque immerſa profundo,
    Et luteis tantùm ſemper amica vadis,
Ad ſuperos colles, herboſaque prata recurrens,
    Mulcebat miſeras turgida Rana feras,
Callida quòd poſſet gravibus ſuccurrere morbis,
    Et vitam ingenio continuare ſuo.
Nec ſe Pæonio jactat ceſſiſſe magiſtro,
    Quamvis perpetuos curet in orbe Deos.
Tunc Vulpes pecudum ridens aſtuta quietem,
    Verborum vacuam prodidit eſſe fidem.
Hæc dabit ægrotis, inquit, medicamina membris,
    Pallida cæruleus cui notat ora color.
[Ne ſibimet quiſquam de rebus inaniter ullis,
    Quas nequit, imponat, fabula noſtra docet.]

FABULA VII.

CANIS.

[HAUD facile eſt pravis innatum mentibus, ut ſe
Muneribus dignas ſuppliciove putent.]
Fortè Canis quondam nullis latratibus horrens,
Nec patulis primùm rictibus ora trahens,
Mollia ſed pavidæ ſubmittens verbera caudæ,
Concitus audaci vulnera dente dabat.
Hunc dominus, ne quem probitas ſimulata lateret,
Juſſerat in rabido gutture ferre nolam.
Faucibus innexis crepitantia ſubligat æra,
Quæ facili motu ſigna cavenda darent.
Hæc tamen ille ſibi credebat præmia ferri,
Et ſimilem turbam deſpiciebat ovans.
Tunc inſultantem ſenior de plebe ſuperbum
Adgreditur, tali ſingula voce monens.
Infelix! quæ tanta rapit dementia ſenſum,
Munera pro meritis ſi cupis iſta dari?
Non hoc virtutis decus oſtentatur in ære,
Nequitiæ teſtem ſed geris inde ſonum.

FABULA VIII.

CAMELUS.

[CONTENTUM propriis ſapientem vivere rebus,
Nec cupere alterius, fabula noſtra monet.
Indignata cito ne ſtet Fortuna recurſu,
Atque eadem minuat, quæ dedit ante, rota.]
Corporis immenſi fertur pecus iſſe per auras,
Et magnum precibus ſollicitaſſe Jovem.

Turpe nimis cunctis irridendumque videri :
Inſignes geminis cornibus ire boves ;
Et ſolum nullâ munitum parte camelum ,
Objectum cunctis expoſitumque feris.
Jupiter adridens , poſtquàm ſperata negavit ,
Inſuper & magnæ ſuſtulit auris onus.
Vive minor meritò , cui ſors non ſufficit , inquit ,
Et tua perpetuùm , livide , damna geme.

FABULA IX.

VIATORES.

MONTIBUS ignotis, curviſque in vallibus artum
Cum ſocio quidam ſuſcipiebat iter.
Securus quodcumque malum fortuna tuliſſet ,
Robore collato poſſet uterque pati.
Dumque per inceptum vario ſermone feruntur ,
In mediam præceps convenit Urſa viam.
Horum alter facili comprendens robora curſu ,
In viridi trepidum fronde pependit onus.
Ille trahens nullo jacuit veſtigia greſſu ,
Exanimem fingens , ſpontè reliſus humi.
Continuò prædam cupiens fera ſæva cucurrit ,
Et miſerum curvis unguibus ante levat.
Verùm ubi concreto riguerunt membra timore ,
(Nam ſolitus mentis liquerat oſſa calor.)
Tunc olidum credens , quamvis jejuna , cadaver
Deſerit , & luſtris conditur urſa ſuis.
Sed quum ſecuri paullatim in verba rediſſent ,
Liberior juſto , qui fuit ante fugax ;
Dic , ſodes , quidnam trepido tibi rettulit urſa ?
Nam ſecreta diu , multaque verba dedit.

Multa quidem monuit, tamen hæc quoque maxima juſſit,
Quæ miſero ſemper ſunt facienda mihi:
Ne facilè alterius repetas conſortia, dixit,
Rurſùs ab inſanâ ne capiare ferâ.

FABULA X.

Eques.

Calvus eques capiti ſolitus religare capillos;
Atque alias nudo vertice ferre comas;
Ad Campum nitidis venit conſpectus in armis,
Et facilem frænis flectere cœpit equum.
Hujus ab adverſo Boreæ ſpiramina perflant,
Ridiculum populo conſpiciente caput.
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
Diſcolor appoſitâ quæ fuit ante comâ.
Ille ſagax, tantis quum riſus millibus eſſet,
Diſtulit admotâ calliditate jocum.
Quid? mirum poſitos referens fugiſſe capillos,
Quem priùs æquævæ deſeruere comæ?
[Ridiculo cuiquam quum ſis, abſolvere temet
Oppoſitâ veri cum ratione ſtude.]

FABULA XI.

Olla Ærea et Lutea.

Arripiens geminas ripis cedentibus ollas,
Inſanis pariter flumen agebat aquis.
Sed diverſa duas ars & natura creavit:
Ære prior fuſa eſt, altera ficta luto.
Diſpar erat fragili & ſolidæ concordia motus,
Incertumque vagus amnis habebat iter.

Ne tamen alliſam confringeret aerea teſtam
    Jurabat: ſolitam longius ire viam
Illa timens (ne quid levibus graviora nocerent;
    Et quia nulla brevi eſt cum meliore fides.)
Quamvis ſecuram verbis me feceris, inquit,
    Non timor ex animo decutiendus erit.
Nam me ſive tibi, ſeu te mihi conferat unda,
    Semper ero ambobus ſubdita ſola malis.
[Pauperior caveat ſeſe ſociare potenti,
    Namque fides illi cum parili melior.]

FABULA XII.

Rusticus qui thesaurum invenerat.

Rusticus impreſſo molitus vomere terram,
    Theſaurum ſulcis profiluiſſe videt.
Mox indigna animo properante relinquit aratra,
    Semina compellens ad meliora boves.
Continuò ſupplex Telluri conſtruit aras,
    Quæ ſibi depoſitas ſpontè dediſſet opes.
Hunc Fortuna novis gaudentem provida rebus
    Admonet, indignam ſe quoque ture dolens.
Nunc inventa meis non prodis munera templis,
    Atque alios mavis participare Deos.
Sed quum ſubrepto fueris triſtiſſimus auro,
    Me primam lacrimis ſollicitabis inops.
[Non me ridenti ſed triſti cernere vultu
    Fas erit, & vacua ſint tibi vota tua.
Unius accepto peccat grave quiſque talento,
    Si quod ab hoc ſumſit imputat hoc alii.]

FABULA XIII.

TAURUS ET HIRCUS.

IMMENSUM Taurus fugeret cum fortè Leonem,
Tutaque deſertis quæreret antra viis.
Speluncam reperit, quam tunc hirſutus habebat,
Cinyphii ductor qui ſolet eſſe gregis.
Aſt ubi ſubmiſſâ meditantem irrumpere fronte
Obvius obliquo terruit ore Caper;
Triſtis abit, longâque fugax de valle locutus,
(Nam timor expulſum jurgia ferre vetat,)
Non te demiſſis ſætoſum, putide, barbis,
Illum, qui ſupereſt inſequiturque tremo.
Nam ſi diſcedat, noſces, ſtultiſſime, quantùm
Diſcrepet à Tauri viribus hircus olens.
[Dum cupis illatum tibimet par ſolvere damnum,
Abſque tuo damno hocce caveto fore.]

FABULA XIV.

SIMIA ET JUPITER.

JUPITER in toto quondam quæſiverat orbe,
Munera natorum qui meliora daret.
Certatim ad regem currit genus omne ferarum,
Permixtumque homini cogitur ire pecus.
Sed nec ſquamigeri deſunt ad jurgia piſces,
Vel quidquid volucrum purior aura vehit.
Inter quos trepidæ ducebant pignora matres,
Judicio tanti diſcutienda Dei.
Hîc brevis informem traheret cum Simia natum,
Ipſum etiam in riſum compulit ire Jovem.

Hanc tamen ante alias rupit turpiſſima vocem,
Dum generis crimen ſic abolere cupit.
Jupiter hoc norit, maneat victoria ſi quem,
Judicio ſupereſt omnibus iſte meo.
[Ergo mos homini eſt, quidquid ſibi fecerit ipſe,
Vile licet maneat, comprobat ipſe tamen.
Nolo velis rerum quidquam laudare tuarum,
Alterius niſi ſunt ore probata priùs.]

FABULA XV.

Grus et Pavo.

Threiciam volucrem fertur Junonius ales
Communi ſociam continuaſſe cibo.
Namque inter varias fuerat diſcordia formas,
Magnaque de facili jurgia lite trahunt:
Quòd ſibi multimodo fulgerent membra decore,
Cæruleam facerent livida terga gruem.
Et ſimul erectæ circumdans tegmina caudæ,
Sparſerat arcanum rurſùs in aſtra jubar.
Illa licet nullo pennarum certet honore,
His tamen inſultans vocibus uſa datur.
Quamvis innumerus plumas variaverit ordo,
Merſus humi ſemper florida terga geris.
Aſt ego deformi ſublimis in aëra pennâ,
Proxima ſideribus numinibuſque feror.
[Si quâdam virtute nites, ne reſpice quenquam:
Ex aliâ quâdam forſan & ipſe nitet.]

FABULA XVI.

Quercus et Arundo.

Montibus è ſummis radicitùs eruta Quercus
Decidit, inſani turbine victa noti.
Quam tumidis ſubter decurrens alveus undis
Suſcipit, & fluvio præcipitante rapit.
Verùm ubi diverſis impellitur ardua ripis,
In fragiles calamos grande reſedit onus.
Tunc, ſic exiguo connectens ceſpite ramos
Miratur liquidis quòd ſtet arundo vadis.
Se quoque tam vaſto necdum conſiſtere trunco?
Aſt illam tenui cortice ferre minas.
Stridula mox blando reſpondit canna ſuſurro,
Seque magis tutam debilitate docet.
Tu rabidos, inquit, ventos, ſævaſque procellas
Deſpicis, & totis viribus acta ruis.
Aſt ego ſurgentes paullatim demoror auſtros,
Et quamvis levibus provida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.
[Hæc nos dicta monent magnis obſiſtere fruſtrà,
Paullatimque truces exſuperare minas.]

FABULA XVII.

Venator et Tigris.

Venator jaculis haud irrita vulnera torquens,
Turbabat rapidas per ſua luſtra feras.

Tum pavidis audax cupiens ſuccurrere Tigris,
Verbere commotas juſſit adeſſe minas.
Ille tamen ſolito contorquens tela lacerto;
Nunc tibi, qualis eram, nuncius iſte refert.
Et ſimul emiſſo transjecit viſcera ferro,
Perſtrinxitque citos haſta cruenta pedes.
Molliter adfixum traheret cum ſaucia telum,
A trepidâ fertur vulpe retenta diu.
Dum rogat, unde foret, qui talia vulnera ferret,
Aut ubinam jaculum delituiſſet agens.
Illa gemens, fractoque loqui vix murmure cœpit
Nam ſolitas voces ira dolorque rapit.
Nulla quidem medio convenit in aggere forma,
Quæque oculis olim ſit repetenda meis.
Sed cruor, & validis in nos directa lacertis
Oſtendunt aliquem tela fuiſſe virum.
[Bruta licet ſoleant animalia jure timeri,
Omnibus eſt illis plus metuendus homo.]

FABULA XVIII.

JUVENCI ET LEO.

QUATUOR immenſis quondam per prata juven
Fertur amicitiæ tanta fuiſſe fides:
Ut ſimul emiſſos nullus divelleret error,
Rurſùs & è paſtu turba rediret amans.
Hos quoque collatis inter ſe cornibus ingens
Dicitur in ſilvis pertimuiſſe Leo;
Dum metus oblatam prohibet tentare rapinam,
Et conjuratos horret adire boves.
Et quamvis audax, factisque immanior eſſet,
Tantorum ſolus viribus impar erat.
Protinùs adgreditur pravis inſiſtere verbis,
Colliſum cupiens diſſociare pecus.

Et, poſtquàm dictis animos disjunxit acerbis,
Invaſit, miſerum diripuitque gregem.
Tunc quidam ex illis: vitam ſervare quietam
Qui cupit, e.. noſtrâ diſcere morte poteſt.
[Neve citò admotas verbis fallacibus aures
Impleat, aut veterem deſerat ante fidem.]

FABULA XIX.

Abies et Dumus.

Horrentes dumos Abies pulcherrima riſit,
Quum facerent formæ jurgia magna ſuæ.
Indignum referens cunctis certamen haberi,
Quos meritis nullus conſociaret honos.
Nam mihi deductum ſurgens in nubila corpus,
Verticis erectas tollit in aſtra comas.
Puppibus & patulis mediâ cum ſede locamur,
In me ſuſpenſos explicat aura ſinus.
At tibi deformem quòd dant ſpineta figuram,
Deſpectum cuncti prætèriere viri.
Ille refert: nunc læta quidem bona ſola fateris,
Et noſtris frueris imperioſa malis:
Sed quum pulchra minax ſuccidet membra ſecuris,
Quàm velles ſpinas tunc habuiſſe meas!
[Nemo ſuæ carnis nimiùm lætetur honore,
Ne vilis factus poſt tua damna gemat.]

FABULA XX.

Piscator et Piscis.

Piscator ſolitus prædam deprendere ſætâ,
Exigui piſcis vile trahebat onus.

Sed poſtquàm ſuperas captum perduxit ad auras,
Atque avido fixum vulnus ab ore tulit.
Parce, precor, ſupplex lacrimis ita dixit obortis,
Nam quanta ex noſtro corpore lucra feres!
Nunc me ſaxoſis genetrix fœcunda ſub antris
Fudit, & in propriis ludere juſſit aquis.
Tolle minas, tenerumque tuis ſine creſcere menſis,
Hæc tibi me rurſùm littoris ora dabit.
Protinùs immenſi depaſtus cærula ponti,
Pinguior ad calamum ſpontè recurro tuum.
Ille nefas captum referens abſolvere piſcem,
Difficiles queritur caſibus eſſe vices.
Nam miſerum eſt, inquit, præſentem amittere prædam,
Stultius & rurſùm vota futura ſequi.
[Incertâ pro ſpe non munera certa relinque,
Ne rurſùs quæras fortè, nec invenias.]

FABULA XXI.

Rusticus et Avis.

Parvula progeniem terræ mandaverat ales,
Quà ſtabat viridi ceſpite flava ſeges.
Ruſticus hanc fragili cupiens decerpere culmo,
Vicinam ſupplex fortè petebat opem.
Sed vox implumes turbavit credula nidos,
Suaſerat & laribus continuare fugam.
Cautior hos remeans prohibet diſcedere mater:
Nam, quid ab externis proficietur, ait?
Ille iterùm caris operam mandavit amicis:
At genetrix rurſùm tutior inde manet.
Sed poſtquàm curvas dominum comprendere falces,
Frugibus & veram ſenſit adeſſe manum.
Nunc ait, o miſeri, dilecta relinquite rura,
Quum ſpem de propriis viribus ille petit.

FABULA XXII.

Invidus et Cupidus.

Jupiter ambiguas hominum prædiſcere mentes,
Ad terras Phœbum miſit ab arce poli.
Tunc duo diverſis poſcebant numina votis:
Namque alter cupidus, invidus alter erat.
His ſeſe medium Titan, ſcrutatus utrumque,
Obtulit, & precibus ut peteretur, ait.
Præſtabit facilis: nam quæ ſperaverit unus,
Protinùs hæc alter congeminata feret.
Sed cui longa jecur nequeat ſatiare cupido,
Diſtulit admotas in nova damna preces;
Spem ſibi confidens alieno creſcere voto,
Seque ratus ſolum munera ferre duo.
Ille ubi captantem ſocium ſua prœmia vidit,
Supplicium proprii corporis optat ovans.
Nam petit extinctus ut lumine degeret uno,
Alter ut, hoc duplicans, vivat utroque carens.
Tunc ſortem ſapiens humanam riſit Apollo,
Invidiæque malum retulit inde Jovi:
Quæ dum proventis aliorum gaudet iniquis,
Lætior infelix & ſua damna cupit.

FABULA XXIII.

Statuarius.

Venditor inſignem referens de marmore Bacchum,
Expoſitum pretio fecerat eſſe Deum.

Sed cytiſi croceum per prata virentia florem,
Et glaucas ſalices & thyma grata pete.
Illa gemens, Deſiſte, precor, fallaciter, inquit;
Securam placidis inſimulare dolis.
Vera licet moneas & magna pericula; tollas
Tu tamen; his dictis non facis eſſe fidem.
Nam quamvis rectis conſtet ſententia verbis,
Suſpectam hanc rabidus conſiliator habet.
[Ne citius blandis cujuſquam credito dictis,
Sed ſi ſint fidi reſpice quid moneant.]

FABULA XXVII.

CORNIX ET URNA.

INGENTEM ſitiens Cornix adſpexerat urnam,
Quæ minimam fundo continuiſſet aquam.
Hanc eniſa diu planis effundere campis;
Scilicet ut nimiam pelleret inde ſitim:
Poſtquàm nulla viam virtus dedit, admovet omnes
Indignata novâ calliditate jocos.
Nam brevis immerſis accreſcens ſpontè lapillis,
Potandi facilem præbuit unda viam.
[Viribus hæc docuit quàm ſit prudentia major,
Quâ cœptum volucris explicuiſſet opus.]

FABULA XXVIII.

RUSTICUS ET JUVENCUS.

VINCLA recuſanti, dedignantique Juvenco
Aſpera mordaci ſubdere colla jugo,
Ruſticus obliquâ ſuccidens cornua falce,
Credidit inſanum deſremuiſſe pecus.

Cautus

Vautus & immenſo cervicem innectit aratro:
(Namque erat hic cornu promptior atque pede.)
Scilicet ut longus prohiberet verbera temo,
Neve ictus faciles ungula ſæva daret.
Sed poſtquàm irato detractans vincula collo,
Immeritam vacuâ calce fatigat humum.
Continuò everſam pedibus diſpergit arenam,
Quam ferus in Domini ora ſequentis agit.
Tunc ſic informi ſqualentes pulvere crines
Diſcutiens, imo pectore victus ait:
Nimirùm exemplum naturæ dedat iniquæ,
Quâ fieri poſſes cum ratione nocens.

FABULA XXIX.

SATYRUS ET VIATOR.

HORRIDA congeſtis quùm ſtaret bruma pruinis,
Vinctaque durato ſtringeret arva gelu.
Hæſit in adverſâ nimborum mole viator,
Perdita nam prohibet ſemita ferre gradum.
Hunc nemorum cuſtos fertur miſeratus in antro
Exceptum Satyrus continuiſſe ſuo.
Quem ſimul adſpiciens ruris miratur alumnus,
Vimque homini tantam protinùs eſſe pavet.
Nam gelidos artus vitæ ut revocaret in uſum,
Afflatas calido ſolverat ore manus.
Sed quum depulſo cœpiſſet frigore lætus
Hoſpitis eximiâ ſedulitate frui:
(Namque ille agreſtem cupiens oſtendere vitam,
Silvarum referens optima quæque dabat.
Obtulit & calido plenum cratera Lyæo,
Laxet ut infuſus frigida membra tepor.)

Ille ubi ferventem labris contingere teſtam,
Horruit, algenti rurſus ab ore tulit.
Obſtupuit duplici monſtro perterritus hoſpes;
Et pulſum ſilvis longiùs ire jubet.
Nolo, ait, ut noſtris unquam ſucceſſerit antris;
Tam diverſa duo qui ſimul ore ferat.
[Qui benè colloquitur coram, ſed poſtea pravè;
Hic erit inviſus bina quòd ora gerat.]

FABULA XXX.

VILLICUS ET DOMINUS.

VASTANTEM ſegetes & pinguia culta ruentem
Liquerat abſciſſâ Ruſticus aure ſuem;
Ut memor accepti referens monumenta doloris
Ulteriùs teneris parceret ille ſatis.
Rurſùs in excepti deprenſus crimine campi,
Perdidit indultæ perfidus auris onus.
Nec mora, prædictæ ſegeti caput intulit horrens;
Pœna ſed indignum congeminata facit.
Tunc Domini captum menſis dedit ille ſuperbis,
In varias epulas plurima fruſta ſecans.
Sed quùm conſumti Dominus cor quæreret apri;
Impatiens fertur cor rapuiſſe coquus.
Ruſticus hoc juſtam verbo compeſcuit iram,
Affirmans ſtultum non habuiſſe ſuem.
Nam cur membrorum demens in damna rediſſet;
Atque uno totiens poſſet ab hoſte capi.
[Hæc illos præcepta monent, qui ſæpiùs auſi
Nunquam peccatis abſtinuere manus.]

FABULA XXXI.

Mus et Bos.

INgentem fertur Mus quondam parvus oberrans
Auſus ab exiguo lædere dente Bovem.
Verùm ubi mordaci confecit vulnera roſtro,
Tutus in amfractus conditur inde ſuos.
Ille licet vaſtâ torvùm cervice minetur,
Non tamen iratus, quem petat, eſſe videt.
Tunc indignantem juſto ſermone fatigans,
Diſtulit hoſtiles calliditate minas.
Non quia magna tibi tribuerunt membra parentes,
Viribus effectum conſtituere tuis.
[Diſce tamen brevibus, quæ ſit fiducia monſtris,
Ut faciat, quicquid parvula turba cupit.]

FABULA XXXII.

Rusticus et Hercules.

HÆrentem luteo ſub gurgite Ruſticus axem
Liquerat, & nexos ad juga curva Boves:
Fruſtrà diſpoſitis confidens Numina votis,
Ferre ſuis rebus, cum reſideret, opem.
Cui rector ſummis Tirynthius infit ab aſtris,
(Nam vocat hunc ſupplex in ſua vota Deum.)
Perge laborantes ſtimulis agitare juvencos,
Et manibus pigras diſce juvare rotas.
Tunc quoque congreſſum majoraque viribus auſum
Fas ſuperos animis conciliare tuis.

[Diſce tamen pigris non flecti Numina votis,
Præſenteſque adhibe, cum facis ipſe, Deos.]

FABULA XXXIII.

ANSER ET RUSTICUS.

ANSER erat cuidam pretioſo germine fœta,
Ovaque quæ nidis aurea ſæpè daret.
Fixerat hanc volucri legem Natura ſuperbæ,
Ne liceat pariter munera ferre duo.
Sed Dominus cupidum ſperans vaneſcere votum,
Non tulit exoſas in ſua lucra moras.
Grande ratus pretium volucris de morte referre,
Quæ tam continuo munere dives erat.
Poſtquàm nuda minax egit per viſcera ferrum,
Et vacuam ſolitis fœtibus eſſe videt:
Ingemuit tantæ deceptus crimine fraudis;
Nam pœnam meritis retulit inde ſuis.
[Sic, qui cuncta Deos uno malè tempore poſcunt,
Juſtiùs [illegible] vota diurna negant.]

FABULA XXXIV.

FORMICA ET CICADA.

[QUISQUIS torpentem paſſus tranſire juventam,
Nec timuit vitæ providus ante ſuæ:
Confectus ſenio, poſtquàm gravis adfuit ætas,
Heu fruſtrà alterius ſæpè rogabit opem.]
Solibus obreptos hiemi Formica labores
Diſtulit, & brevibus condidit ante cavis.

Verùm ubi candentes ſuſcepit terra pruinas,
Arvaque ſub rigido delituere gelu:
Pigra nimis tantos non æquans corpore nimbos,
In propriis Laribus humida grana legit.
Decolor hanc precibus ſupplex alimenta rogabat,
Quæ quondam querulo ruperat arva ſono:
Se quoque maturas quùm tunderet area meſſes,
Cantibus æſtivos explicuiſſe dies.
Parvula tunc ridens ſic eſt affata Cicadam,
(Nam vitam pariter continuare ſolent.)
En quoniam ſummo ſubſtantia parta labore eſt;
Frigoribus mediis otia longa traho.
At tibi ſaltandi nunc ultima tempora reſtant,
Cantibus eſt quoniam vita peracta prior.

FABULA XXXV.

SIMIA ET NATI.

FAMA eſt, quòd geminum profundens Simia natum
Dividit in varias pignora bina vices.
Namque unum caro genitrix educit amore;
Alteriuſque odiis exſaturata tumet.
Cœperit ut fœtam gravior terrere tumultus;
Diſſimili natos conditione rapit.
Dilectum manibus vel pectore geſtat amico,
Contemtum dorſo ſuſcipiente levat.
Sed cùm laſſatis nequeat conſiſtere plantis,
Oppoſitum fugiens ſponte remittit onus.
Alter at hirſuto circumdans brachia collo
Hæret, & invitâ cum genitrice fugit.
Mox quoque dilecti ſuccedit in oſcula fratris,
Servatus vetulis unicus heres avis.

[Sic multos neglecta juvant, atque ordine verſo
Spes humilis rursùs in meliora refert.]

FABULA XXXVI.

Vitulus et Bos.

Pulcher & intactâ Vitulus cervice reſultans
Scindentem aſſiduè viderat arva Bovem.
Non pudet, Heus, inquit, longævo vincula collo
Ferre, nec expoſitis otia noſſe jugis?
Cùm mihi ſubjectas pateat diſcurſus in herbas,
Et nemorum liceat rurſùs opaca ſequi.
At ſenior nullam verbis compulſus in iram,
Vertebat ſolitam vomere feſſus humum.
Donec depoſito per prata liceret aratro,
Molliter herboſo procubuiſſe toro.
Mox vitulum ſacris innexum reſpicit aris
Admotum cultro comminùs ire propè.
Hanc tibi triſtis, ait, dedit indulgentia mortem;
Expertem noſtri quæ facit eſſe jugi.
Proderit ergo graves quamvis perferre labores,
Otia quàm tenerum mox peritura pati.
[Eſt hominum ſors iſta, magis felicibus ut ſit
Mors cita, quùm miſeros vita diurna regat.]

FABULA XXXVII.

Canis et Leo.

Pinguior exhauſto Canis occurriſſe Leoni
Fertur, & inſertis verba dediſſe jocis.
Nonne vides duplici tendantur ut ilia tergo;
Luxurietque toris nobile pectus, ait?

Proximus humanis ducor poſt otia menſis,
Communem capiens largiùs ore cibum.
Nec quod craſſa nocet circumdat guttura ferrum;
Ne cuſtoditâ fas ſit abire domo.
At tu magna diù moribundus luſtra pererras,
Donec ſe ſilvis obvia præda ferat.
Perge igitur noſtris tua ſubdere colla catenis,
Sic liceat faciles promeruiſſe dapes.
Protinùs ille gravem gemitu collectus in iram,
Atque ferox animi nobile murmur agit.
Vade, ait, & meritis nodum cervicibus infer;
Compeſcantque tuam vincula dira famem.
At mea cùm vacuis libertas redditor antris,
Quamvis jejunus, quæ libet, arva peto.
Has illis epulas potiùs laudare memento,
Qui libertatem poſtpoſuere gulæ.

FABULA XXXVIII.

Piscis fluviatilis et Marinus.

Dulcibus è ſtagnis fluvio torrente coactus,
Æquoreas præceps piſcis obibat aquas.
Illic ſquamigerum deſpectans improbus agmen,
Eximium ſeſe nobilitate refert.
Non tulit expulſum patrio ſub gurgite Phoca;
Verbaque cum ſalibus aſperiora dedit.
Vana laboratis aufer mendacia dictis,
Quæque refutari te quoque teſte queant.
Nam quis erit potior, populo ſpectante probabo;
Si pariter captos humida lina trahant.
Tunc me nobilior magno mercabitur emtor,
Te ſimul ære brevi debile vulgus emet.

[Quiſquis ab externis nuper devenerit oris ;
Non decet indigenis ut velit eſſe prior.]

FABULA XXXIX.

Miles et Lituus.

Voverat attritus quondam per prælia M
Omnia ſuppoſitis ignibus arma dare;
Vel quæ victori moriens ſibi turba dediſſet,
Vel quicquid profugo poſſet ab hoſte ca
Intereà votis ſors adfuit, & memor arma
Cœperat accenſo ſingula ferre rogo.
Tunc Lituus rauco defendens murmure culpam
Immeritum flammis ſe docet eſſe prius.
Nulla tuos, inquit, petierunt tela lacertos,
Viribus adfirmes quæ tamen acta meis.
Sed tantùm ventis & cantibus arma coëgi,
Hæc quoque ſubmiſſo teſtor & aſtra ſo
Ille reſultantem flammis crepitantibus addens,
Nec te major, ait, pœna dolorque rapit.
Nam licet ipſe nihil poſſis tentare, nec auſus
Sævior hoc, alios quòd facis eſſe malos.

FABULA XL.

Vulpes et Pardus.

Distinctus maculis & pulchro pectore Pa
Inter conſimiles ibat in arva feras.
Sed quia nulla graves variarent terga Leones,
Protinùs his miſerum credidit eſſe genus.

Cætera ſordenti damnans animalia vultu
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hunc arguta novo Vulpes dum gaudet amictu
Corripit, & vanas approbat eſſe notas.
Vade, ait, & pictæ nimiùm confide juventæ;
Dum mihi conſilium pulchrius eſſe queat.
[Miremurque magis, quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis.]

FABULA XLI.

IMBER ET TESTA.

IMPULSUS ventis & preſſâ nube coactus,
Ruperat hibernis ſe gravis imber aquis.
Cùmque per effuſas ſtagnaret turbine terras;
Expoſitum campis fictile preſſit opus.
(Mobile namque lutum tepidus priùs inſtruit aër;
Diſcat ut admoto rectiùs igne coqui.)
Tunc Nimbus fragilis perquirit nomina teſtæ.
Immemor illa ſui, Amphora dicor, ait.
Nunc me docta manus rapiente volumina gyro
Molliter obliquum juſſit habere latus.
Hactenus hâc, inquit, liceat conſtare figurâ;
Jam te ſubjectam diluet Imber aquis.
Et ſimul accepto violentiùs amne fatiſcens
Pronior in tenues victa cucurrit aquas.
Infelix, quæ magna ſibi cognomina ſumens,
Auſa pharetratis Imbribus iſta loqui.
[Hæc poterunt poſthàc miſeros exempla monere,
Subdita nobilibus ut ſua fata gemant.]

FABULA XLII.

Lupus et Hædus.

Forte Lupum melior curſu deluſerat Hædus,
Proxima vicinis dum petit arva caſis.
Inde fugam recto tendens in mœnia curſu
Inter lanigeros conſtitit ille greges.
Impiger hunc raptor mediamque ſecutus in urbe
Tentat compoſitis ſollicitare dolis.
Nonne vides, inquit, cunctis ut victima templis
Immeritâ pecudum morte cruentet humum.
Quòd niſi ſecuro valeas te reddere campo,
Hei mihi! vittatâ tu quoque fronte cadis.
Ille refert: modò, quam metuis, precor, exſi curam,
Et tecum viles, improbe, tolle minas.
Nam ſat erit ſacrum Divis fudiſſe cruorem,
Quàm rabido fauces exſaturare Lupo.
[Sic quoties duplici ſubeuntur triſtia caſu;
Expedit inſignem promeruiſſe necem.]

FINIS.

Typis Gabrielis-Francisci Quillau

'YPOGRAPHUS

LECTORI.

)HÆDRO atque Aviano Publium Syrum adjungunt Editores ple-ue: nec immeritò; quippe cujus ıtentiæ, non ſecùs quàm iſtorum ›ologi, poſſint inſervire plurimùm blicæ honeſtati, & moribus inſti-:ndis. Has & nos tibi proponi-ıs multò auctiores quàm apparent ctenùs in editis, operâ & ſtudio *Carpentier*, qui quas reperit in .nuſcriptis codicibus nondùm edi-, ultrò nobis communicavit. Tu ıditi, & de republicâ litterariâ nè meriti viri, dono fruere me-›r, & vale.

E

[illegible]

PUBLII SYRI
SENTENTIÆ.

A Morte ſemper homines tantumdem abſumus.
Ab alio expectes, alteri quod feceris.
Ab amante lacrymis redimas iracundiam.
Abſentem lædit, cum ebrio qui litigat.
Ad calamitatem quilibet rumor valet.
Ad pœnitendum properat, citò qui judicat.
Ad triſtem partem ſtrenua eſt ſuſpicio.
Adulter eſt uxoris amator acrior.
Æs debitorem leve gravem inimicum facit.
Ætas cinædum celat, ætas indicat.
Aliena nobis, noſtra plus aliis placent.
Alienum æs homini ingenuo acerba eſt ſervitus.
Alienum eſt omne, quidquid optando evenit.
Alterius damnum, gaudium haud facias tuum.
Amans iratus multa mentitur ſibi.
Amans quid cupiat, ſcit: quid ſapiat, non videt.
Amans quod ſuſpicatur, vigilans ſomniat.
Amare juveni fructus eſt, crimen ſeni.
Amare & ſapere vix adeò conceditur.
Ames parentem, ſi æquus eſt: ſi aliter, feras.
Amicitia ſemper prodeſt; amor & nocet.
Amicitia pares aut accipit, aut facit.
Amici vitia nî feras, facis tua.
Amicum perdere eſt damnorum maximum.
Amicum lædere ne joco quidem licet.
Amicis eò magis dees, quò minùs habes.
Amiſſum quod neſcitur, non amittitur.
Amor extorqueri non pote, elabi pote.
Amor ocioſæ cauſa ſollicitudinis.
Amor miſceri cum timore non poteſt.
Amoris vulnus idem, qui ſanat, facit.

Anguſtâ capitur tutior in menſâ cibus.
Animi arbitrio amor ſumitur, non ponitur.
Animo dolenti nil oportet credere.
Animus, vereri qui ſcit, ſcit tutò ingredi.
Animus hominis, quidquid ſibi imperat, obtinet.
Anus, cum ludit, morti delicias facit.
Apertè mala quùm mulier, tum demùm eſt bona.
Arcum intenſio frangit, animum remiſſio.
Ars non ea eſt, quæ ad effectum caſu venit.
Avaro quid mali optes, nî ut vivat diù!
Avarum facilè capias, ubi non ſis idem.
Avarum irritat, non ſatiat pecunia.
Avarus animus nullo ſatiatur lucro.
Avarus damno potiùs, quàm ſapiens dolet.
Avarus, niſi cùm moritur, nihil rectum facit.
Avarus ipſe miſeriæ cauſa eſt ſuæ.
Audendo virtus creſcit, tardando timor.
Auferri & illud, quod dari potuit, poteſt.
Aut amat, aut odit mulier; nihil eſt tertium.
Auxilia humilia, firma conſenſus facit.

BENE perdit nummos, Judici quùm dat nocens.
Benè dormit, qui non ſentit quàm malè dormiat.
Benè cogitata ſi excidunt, non occidunt.
Beneficia plura accepit, qui ſcit reddere.
Beneficium dando accepit, qui digno dedit.
Beneficium qui ſe dediſſe dicit, petit.
Beneficium ſæpè dare, docere eſt reddere.
Beneficium qui dare neſcit, injuſtè petit.
Beneficium dignis ubi des, omnes obliges.
Beneficium accipere, libertatem vendere eſt.
Benignus etiam dandi cauſam cogitat.
Bis eſt gratum, quod opus eſt, ultrò ſi offeras.
Bis emori eſt, alterius arbitrio mori.

Bis peccas, quùm peccanti obſequium accommodas.
Bis vincit, qui ſe vincit in victoriâ.
Bis interimitur, qui ſuis armis perit.
Blanditiâ, non imperio, fit dulcis Venus.
Bona nemini hora eſt, ut non alicui ſit mala.
Bona mors eſt homini, vitæ quæ extinguit mala.
Bona opinio hominum tutior pecuniâ eſt.
Bona fama in tenebris proprium ſplendorem obtinet.
Bona comparat præſidia miſericordia.
Bona turpitudo eſt, quæ periclum vindicat.
Bonarum rerum conſuetudo peſſima eſt.
Bis nocet, quiſquis pepercerit malis.
Bonitatis verba imitari, major malitia eſt.
Bono juſtitiæ proxima eſt ſeveritas.
Bonorum crimen eſt officioſus miſer.
Bonum quidem ſupprimitur, nequam extinguitur.
Bonum eſt fugienda aſpicere in alieno malo.
Bonum ad virum citò moritur iracundia.
Bonus animus læſus multò graviùs iraſcitur.
Bonus animus nunquam erranti obſequium accommodat.
Brevis mens ipſa eſt memoria iracundiæ.

CARET periculo, etiam qui tutus cavet.
Caſta ad virum matrona parendo imperat.
Caſus quem ſæpè tranſit, aliquandò invenit.
Cavendi nulla eſt dimittenda occaſio.
Citiùs venit periclum, quùm contemnitur.
Citò ad naturam ficta reciderint ſua.
Citò ignominia fit ſuperbi gloria.
Citò improborum læta ad perniciem cadunt.
Civilis belli oblivio defenſio eſt.
Comes facundus in viâ pro vehiculo eſt.

Conjunctio animi maxima eſt cognatio.
Conſidera quid dicas, non quid cogites.
Conſilio meliùs vincas, quàm iracundiâ.
Conſueta vitia ferimus, non reprehendimus.
Contemni graviùs ſtultitiæ eſt, quàm percuti.
Crimen relinquit vitæ, qui mortem appetit.
Crudelem Medicum intemperans æger facit.
Crudelis in re adverſâ eſt objurgatio.
Cui plus licet quàm par eſt, plus vult quàm licet.
Cui omnes benè dicunt, populi poſſidet bona.
Cui ſemper dederis, ubi negas, rapere imperas.
Cuivis dolori remedium eſt patientia.
Cujus mortem expetunt cives, etiam oderunt.
Cum inimico nemo in gratiam tutò redit.

DAMNARE eſt, objurgare, quùm auxilio opus eſt.
Damnum appellandum eſt cum malâ famâ lucrum.
Damnum niſi ex abundantiâ raró venit.
De inimico ne loquare malè, ſed cogites.
Deliberare utilia mora eſt tutiſſima.
Deliberandum eſt diù, quod ſtatuendum eſt ſemel.
Demens eſt, quiſquis præſtat errori fidem.
Deſpicere oportet, quod poſſis deperdere.
Deſunt inopiæ multa, avaritiæ omnia.
Didicere flere fœminæ in mendacium.
Dies quod donat, timeas: citò raptum venit.
Difficilem oportet aurem habere ad crimina.
Diſcipulus eſt prioris poſterior dies.
Diſcordiâ fit carior concordia.
Diù apparandum bellum eſt, ut vincas celer.
Dolor decreſcit, ubi, quò creſcat, non habet.
Ducis in conſilio poſita eſt virtus militum.
Dum via grata eſt, mortis conditio optima eſt.

EFFUGERE cupiditatem regnum eſt vincere.
Eget minùs mortalis, quò minùs cupit.
Eheu! quàm miſerum eſt fieri metuendo ſenem.
Eodem animo beneficium debetur, quo datur.
Eripere telum, non dare, irato decet.
Eſt cupiditati & ipſa tarda celeritas.
Eſt ſocia mortis homini vita ingloria.
Eſt turba ſemper argumentum peſſimi.
Eſt vita miſero longa, felici brevis.
Et calamitas virtutis eſt occaſio.
Et deeſt & ſuperat miſeris cogitatio.
Et miſeriarum portus eſt patientia.
Etiam celeritas in deſiderio mora eſt.
Etiam capillus unus habet umbram ſuam.
Etiam hoſti eſt æquus, qui habet in conſilio fidem.
Etiam innocentes cogit mentiri dolor.
Etiam in peccato rectè præſtatur fides.
Etiam oblivìſci quod ſcis, interdùm expedit.
Etiam qui faciunt, odio habent injuriam.
Etiam ſanato vulnere cicatrix manet.
Etiam tyrannus vix precariò imperat.
Ex hominum quæſtu facta fortuna eſt Dea.
Ex vitio alterius ſapiens emendat ſuum.
Excelſis multò faciliùs caſus nocet.
Exeritur opere nequitia, non incipit.
Exigua pars eſt vitæ, quam nos vivimus.
Exilium patitur, patriæ qui ſe denegat.

FACILITAS animi ad partem ſtultitiæ rapit.
Faciliùs creſcit, quàm inchoatur, dignitas.
Facit gratum fortuna, quem nemo videt.
Factum tacendo crimen facias acrius.
Falſum maledictum malivolum mendacium eſt.

Fatetur facinus, qui judicium fugit.
Felicitas nutrix eſt iracundiæ.
Felix improbitas, optimorum eſt calamitas.
Fer difficilia, ut & facilia perferas.
Feras, non culpes, quod vitari non poteſt.
Feras quod lædit, ut id quod prodeſt feras.
Fidem nemo unquam perdit, niſi qui non habet.
Fidem qui perdit, quò ſervet ſe in relliquum?
Fidem qui perdit, perdere ultrà nil poteſt.
Fides ut anima; unde abiit, eò nunquam redit.
Formoſa facies muta commendatio eſt.
Fortuna jus in hominis mores non habet.
Fortuna magna, magna Domino eſt ſervitus.
Fortuna nulli plùs quàm conſilium valet.
Fortunà nimiùm quem fovet, ſtultum facit.
Fortuna obeſſe nulli contenta eſt ſemel.
Fortuna quùm blanditur, captatum venit.
Fortuna quò ſe, eòdem & inclinat favor.
Fortuna vitrea eſt; tum quùm ſplendet, frangitur.
Fortuna uſu dat multa, mancipio nihil.
Fortuna unde aliquid fregit, quaſſum eſt...
Fortunam citiùs vel rapias, quàm retineas.
Fraus eſt accipere, quod non poſſis reddere.
Frequens vindicta paucorum odium reprimit.
Frugalitas miſeria eſt rumoris boni.
Fruſtrà rogatur, qui miſereri non poteſt.
Furor fit læſa ſæpiùs patientia.
Futura pugnant ne ſe ſuperari ſinant.

GEMINAT peccatum, quem delicti non pudet.
Grave crimen, etiam quùm dictum eſt, nocet.
Grave eſt malum omne, quod ſub aſpectu latet.
Grave judicium eſt, quod præjudicium non habet.
Grave præjudicium eſt, quod judicium non habet

Gravis animi pœna, quem poſt facti pœnitet.
Gravis animus dubiam non habet ſententiam.
Gravior eſt inimicus, qui latet in pectore.
Graviora quædam ſunt remedia periculis.
Graviſſima eſt probi hominis iracundia.
Graviſſimum eſt imperium conſuetudinis.
Graviùs nocet, quodcunque inexpertum accidit.

HABET ſuum venenum blanda oratio.
Habent locum maledicti crebræ nuptiæ.
Hæredem ferre utilius eſt, quàm quærere.
Hæredis fletus ſub perſonâ riſus eſt.
Heu! quàm difficilis gloriæ cuſtodia eſt!
Heu! quàm timendus, qui moriturum putat!
Hominem experiri multa, paupertas jubet.
Homo extra corpus eſt ſuum, quùm iraſcitur.
Homo, ne ſit ſine dolore, fortunam invenit.
Homo totiens moritur, quotiens amittit ſuos.
Homo ſemper in ore aliud fert, aliud cogitat.
Homo vitæ commodatus, non donatus eſt.
Honeſta lex eſt temporis neceſſitas.
Honeſtè ſervit qui ſuccumbit tempori.
Honeſtus rumor, alterum eſt patrimonium.

IGNOSCERE hominum eſt, ubi pudet, cui ignoſcitur.
Ignoſcito ſæpè alteri, nunquam tibi.
Illo nocens ſe damnat, quo peccat, die.
Impunè in eum peccas, qui peccat ratior.
In amore ſemper mendax iracundia eſt.
In calamitoſo riſus etiam injuria eſt.
In judicando criminoſa eſt celeritas.
In nullum avarus bonus eſt, in ſe peſſimus.

In rebus dubiis plurima eſt audacia.
In vitâ miſeri nulla contumelia eſt.
Inferior neſcit quidquid peccat ſuperior.
Ingenuitas non recipit contumeliam.
Ingenuitatem lædis, quùm indignum rogas.
Ingratus unus omnibus miſeris nocet.
Inimicum, quamvis humilem, docti eſt metu
Inimicum ulciſci, vitam eſt accipere alteram.
Injuriarum remedium eſt oblivio.
Inopi beneficium bis dat, qui dat celeriter.
Inopiæ deſunt pauca, avaritiæ omnia.
Inſanus omnis furere credit cæteros.
Inſtructa inopia eſt, in divitiis cupiditas.
Intellige ecquæ ſint, ut & benè agas, bona.
Invidia loquitur id quod obeſt, non quod ſube
Invidia tacitè, ſed inimicè iraſcitur.
Invidiam ferre aut fortis, aut felix poteſt.
Invitat culpam, qui peccatum præterit.
Invitum quùm retineas, exire incitas.
Iratum breviter vites, inimicum diù.
Iratus etiam facinus conſilium putat.
Is minimo eget mortalis, qui minimum cupit.
Ita agas, ne quis tuo ipſe te merito oderit.
Ita crede amico, ne ſit inimico locus.
Jucundum nihil eſt, niſi quod reficit varietas.
Judex damnatur, quùm nocens abſolvitur.

LÆSO doloris remedium inimici eſt dolo
Laſcivia & laus nunquam habent concor
Laus nova niſi oritur, etiam vetus amittitur.
Legem nocens veretur, fortunam innocens.
Levis eſt fortuna: citò repoſcit quod dedit.
Lex univerſa eſt, quæ jubet naſci & mori.
Libido cunctos etiam ſub vultu domat.
Libido indicium eſt ejus quod levitas ſapit.

Lingua eſt maliloquax mentis indicium malæ.
Loco ignominiæ eſt apud indignum dignitas.
Lucrum ſine damno alterius fieri non poteſt.
Luxuriæ deſunt multa, avaritiæ omnia.

MAGIS hæres fidus naſcitur, quàm ſcribitur.
Magnanimo injuriæ remedium oblivio eſt.
Mala cauſa eſt, quæ requirit miſericordiam.
Mala eſt medicina, ubi aliquid naturæ perit.
Mala eſt voluptas alienis aſſueſcere.
Malæ naturæ nunquam Doctore egent.
Malè geritur, quidquid geritur fortunæ fide.
Malè imperando ſummum imperium amittitur.
Malè ſecum agit æger, Medicum qui hæredem facit.
Malè vivet, quiſquis neſciet mori benè.
Malè vivunt, qui ſe ſemper victuros putant.
Maledictum interpretando facies acrius.
Malefacere qui vult, nuſquam non cauſam invenit.
Malignos fieri maximè ingrati docent.
Malivolus ſemper ſuâ naturâ veſcitur.
Malo conſilio fœminæ vincunt viros.
Malum conſilium conſultori peſſimum eſt.
Malum eſt conſilium quod mutari non poteſt.
Malus bonum ubi ſe ſimulat, tunc eſt peſſimus.
Malus eſt vocandus, qui ſuâ cauſâ eſt bonus.
Metus quùm venit, rarum habet ſomnus locum.
Minùs decipitur, cui negatur celeriter.
Minùs eſt, quàm ſervus, Dominus qui ſervos timet.
Miſer dici bonus vir, eſſe non poteſt.
Miſerrima eſt fortuna, quæ inimico caret.
Miſerum eſt tacere cogi, quod cupias loqui.
Mora omnis odio eſt; ſed facit ſapientiam,
Mori eſt felicis, antequàm mortem invoces.
Mori neceſſe eſt, ſed non quotiens volueris.

Mortem timere crudeliùs eſt, quàm mori.
Mulier, quæ nubit multis, multis non placet.
Mulier, quæ ſola cogitat, malè cogitat.
Multis minatur, qui facit uni injuriam.
Mutat ſe bonitas irritata injuriâ.

NECESSE eſt multos timeat, quem multi timent.
Neceſſitatis eſt remedium parcitas.
Negandi cauſa avaro nunquam deficit.
Negat ſibi ipſe, qui, quod difficile eſt, petit.
Negata eſt magnis ſceleribus ſemper fides.
Nil agere ſemper infelici eſt optimum.
Nihil eripit fortuna, niſi quod & dedit.
Nil peccent oculi, ſi animus oculis imperet.
Nil poſſe quemquam, mortuum hoc eſt vivere.
Nil proprium ducas, quod mutarier poteſt.
Nil turpius, quàm vivere inſipiens ſenex.
Nimiùm altercando veritas amittitur.
Non citò ruinâ perit is, qui ruinam timet.
Non eſt beatus, eſſe ſe qui non putat.
Non eſt bonitas, eſſe meliorem peſſimo.
Non eſt puſillum, ſi quid maximo eſt minus.
Non eſt tuum, fortuna quod fecit tuum.
Nulli imponas, quod ipſe non poſſis pati.
Nullum ſine auctoramento eſt magnum malum.
Nullus tantus quæſtus, quàm, quod habes, parcere.
Nunquam periclum ſine periclo vincitur.
Nunquam ſatis eſt, quod improbæ ſpei datur.
Nunquam ſecura eſt prava conſcientia.

PARERE ſcire, par imperio gloria eſt.
Pars beneficii eſt, quod petitur, ſi citò neges.
Perpetuò vincit, qui utitur clementiâ.
Poteſt accidere cuivis, quod cuiquam poteſt.
Pupillus eſt avarus ætatis brevis.
Puras Deus, non plenas, aſpicit manus.

QUAM pœnitenda incurrunt vivendo diù!
Quàm ſæpè veniam, qui negaverat, petit!
Quid quiſque poſſit, niſi tentato, neſciit.
Quod facere turpe eſt, dicere ne honeſtum puta.
Quod neſcias, damnare eſt ſumma temeritas.
Quod vult, habet, qui velle quod ſat eſt, poteſt.
Quotidie damnatur, qui ſemper timet.
Quotidie eſt deterior poſterior dies.
Quùm vitia proſunt, peccat, qui rectè facit.

REPENTE dives nemo factus eſt bonus.
Res inquieta eſt in ſeipſam felicitas.
Reſpicere nil conſuevit iracundia.
Revertere unde veneris nihil grave eſt.

SÆPE oculi & aures vulgi ſunt teſtes mali.
Secretè amicos admone, lauda palàm.
emper redundat ipſe in auctores timor.
es præmii, laboris eſt ſolatium.
ultum eſt timere, quod vitare non potes.
ultum imperare reliquis, qui neſcit ſibi.
pecta ſemper ornamenta ementibus.

TAM deeſt avaro quod habet, quàm quod non habet.
Timidus vocat ſe cautum, parcum ſordidus.
Turpis inopia eſt, quæ naſcitur de gloriâ.

VELOX conſilium ſequitur pœnitentia.
Veterem ferendo injuriam, invitas novam.
Vitium fuit, nunc mos eſt, aſſentatio.

TROCHAICI.

ALEATOR, quantò in arte eſt melior, tantò eſt nequior.
Contumeliam non fortis pote, nec ingenuus pati.
Eſt honeſta turpitudo, pro bonâ cauſâ mori.
Exul is, cui nuſquam domus eſt, ſine ſepulcro eſt mortuus.
Fœminarum curam gerere, deſperare eſt otium.
Fruſtrà, quùm ad ſenectam ventum eſt, repetas adoleſcentiam.
Fulmen eſt, ubi cum poteſtate habitat iracundia.
Habet in adverſis auxilia, qui in ſecuris commodat.
Heu dolor! quàm miſer eſt, qui in tormentis vocem non habet!
Heu! quàm miſerum eſt ab eo lædi, de quo non poſſis quæri!
Homo, qui in homine calamitoſo eſt miſericors, meminit ſui.
Improbè Neptunum accuſat, qui iterùm naufragium facit.
In malis ſperare benè, niſi innocens, nemo ſolet.
Ipſæ amicos res opimæ pariunt, adverſæ probant.
Iracundiam qui vincit, hoſtem ſuperat maximum.
Irritare eſt calamitatem, quùm te felicem vocas.
Ita habeas amicum, poſſe fieri ut inimicum putes.

Magno cum periclo cuſtoditur, quod multis placet.
Miſeriam neſcire propriam, eſt ſine periclo vivere.
Mortuo qui mittit munus, nil dat illi, adimit ſibi.
Neſcias quid optes, aut quid fugias: ita ludit dies.
Nulla tam bona eſt fortuna, de quâ non poſſis queri.
Nuſquam meliùs morimur homines, quàm ubi libenter viximus.
Omne dixeris maledictum, quùm ingratum hominem dixeris.
Quid refert quantùm habeas? Multò illud plus eſt quod non habes.
Ridiculum eſt odio nocentis perdere innocentiam.
Sæpè diſſimulare, quàm vel ulciſci, ſatius fuit.

ADDENDA

Ad ſententias Publii Syri.

MONITUM.

QUÆ formandæ morum honeſtati, quæ inſtituendis, maximè puerorum, animis inſerviunt, nemo cordatus negligenda cenſebit. Evolventi itaque mihi veteres codices, undè novam Gloſſarii mediæ & infimæ Latinitatis editionem ſupplemento perficiam, occurrerunt Sententiæ Publii Syri copioſiores multò quàm in editis. Has ſedulò perlegi, quàm ſucci plenas, elegantes & Publio dignas! Erit tamen qui facilè primo aſpectu alienum fœtum in iis agnoſcere putet: cuique enim nota eſt quæ hîc legitur Juvenalis Sat. 14. v. 139. ſententia:

Creſcit amor nummi, quantùm ipſa pecunia creſcit.

Advocabit ille prætereà Senecam & alios: non pernegabo equidem horum Auctorum ſenſus, imò &

verba aliquandò in his ſententiis referri; quidni verò hæc eos à Publio priùs mutuata accepiſſe crediderim? At ſcrupulum injicit ipſa ſoluta oratio, quâ ſententiæ complures proferuntur. Certumne omninò eſt utroque ſtylo nuſquàm ſcripſiſſe Publium? Rem otioſis diſcutiendam permitto: quapropter jam editis novas ſententias minimè intermiſcendas, ſed ſubjungendas cenſui eodem ordine quo in Codice Eccleſiæ Cathedralis Cameracenſis, ſæculo XIV. ineunte manu exarato, deſcriptæ ſunt, iis omiſſis, quas hactenus edendas curaverunt Viri doctiores.

ABOMINANDUM remedii genus eſt, ſalutem debere morbo.

Ad excutienda tela militares lacerti valent.

Ad non nocendum, ſed ad proficiendum potentes ſimus.

Ad ſuſpicionem vulneris tiro palleſcit.

Æger eſt animus, quem levis aura contraxit.

Ægros nervos ſcimus ineſſe, ubi invitis nobis moventur.

Æquus judex non aliam de ſuâ, aliam de alienâ cauſâ profert ſententiam.

Alienam qui ſuſcipit cauſam, ſemet criminatur eſſe reum.

Amicos ſecundæ res parant, adverſæ probant.

Amicus diù quæritur, vix invenitur, difficilè ſervatur.

Animi motus eos putamus ſaniſſimos, qui noſtro arbitrio ibunt, non ſuo feruntur.

Animo frequentiùs quàm linguâ utere.

Animo impera, aut animus imperet potiùs tibi.

Animo ſemper imperat ſapiens, ſtultus deſervit.

Animo ventrique imperare debet, qui frugi eſſe volet.

Aſſidua ei ſunt tormenta, qui ſemetipſum timet.

Avarus non vitâ vivit, ſed morte longiore torpeſcit.
Audacter veteranus cruorem ſuum ſpectat, qui ſcit ſæpiſſimè ſe viciſſe poſt ſanguinem.
Avida eſt periculi virtus, & quò tenditur nunquam cogitat.
Auxilium profligatis qui nititur dare, contumeliam ingerere videtur.
Beneficii accepti nunquam oportet oblivi ſci.
Beneficiis humana vita conſtat & concordia.
Beneficium eſt eo carere quod injuſtè poſſideas.
Benivoli conjunctio animi eſt maxima cognatio.
Bonis inter ſe pax eſt.
Bonum eſt laudari, & eſſe laudabilem.
Bonus judex damnat improbanda, non odit.
Cadit ſtatim ſimultas ab alterâ parte deſerta.
Citò culpam effugere poteſt, quem culpam pœnitet incurriſſe.
Conſilium in adverſis, medici remedium prudentis eſt.
Contemptum periculorum aſſiduitas periclitandi facit.
Contrà hoſtem aut fortem eſſe oportet, aut ſupplicem.
Contubernia illic ſunt lacrymarum, quandò miſericors conſpicit miſerum.
Creſcit amor nummi, quantùm ipſa pecunia creſcit.
Cui placet, obliviſcitur; cui dolet, meminit.
Cùm de unius moribus judicabis, de publicis cogita.
Cùm inimico ignoſcis, amicos gratìs complures adquiris.
Cùm ſemet vincit ſapiens, minimè vincitur.
Cum ſuperiore contendere furioſum eſt, cum pari anceps, cum inferiore ſordidum.
Difficilè reciduntur quæ nobiſcum creverunt.

Diſſolvitur protinùs lex, cùm fuerit miſericors judex.
Dominari ex parte dignoſcitur, cui ſuperior ſupplicare videtur.
Durum eſt denegare ſuperiori, cùm debeas ſupplicare.
Et qui faciunt, & qui ferunt, oderunt injuriam.
Facile eſt teneros adhuc animos componere.
Facilè qui faciant bona invenies, cùm laudando qui fecerint, coles.
Faciliùs eſt perniciosa excludere, quàm regere.
Famulatur dans, ubi timet quibus impertit prorsùs.
Frenos imponet linguæ ſæpiùs conſcientia.
Glorioſum eſt iram amici amicitiâ mutare.
Grande ſolatium eſt cum univerſo rapi.
Grave eſt à deterioribus anteiri.
Grave eſt terere cum civibus jugum.
Habet virus occultum blandâ miſeratio.
Honeſtatem lædis, cùm pro indigno intercedis.
Honeſtius eſt cùm judicaveris amare, quàm cùm amaveris, judicare.
Humilis & inertis eſt tuta ſectari.
Humilis nec ex alto cadere, nec graviter poteſt.
Ignis aurum probat, miſeria fortes viros.
Imago animi ſermo eſt; qualis vir, talis oratio.
Infelicis felicitas, innocentia: nequitia ſui pœna eſt.
Inhoneſta res eſt ſuos vincere.
Inimicitiæ potentium graves ſunt.
Injuriæ & honores vulgi in promiſcuo habenda; nec his gaudendum, nec illis dolendum.
Inſtrue præceptis animum, nec diſcere ceſſa.
Invalidum omne naturâ querulum eſt.
Invectitiæ vocis nunquam libertas tacet.
Languent per inertiam ſaginati.
Longævitas bonis optabilis eſt.

um eſt dolorem damno poſſe extinguere.
m citò colligit omnis aqua exundans.
nanimi exemplum niſi mala fortuna non in-
nit.
ni animi eſt injurias deſpicere.
or ira comitatur fortunam.
a eſt inopia, quæ naſcitur ex copiâ.
irato ferrum committitur.
s diſplicere, laudari eſt.
s hominibus utiliſſimum eſt ſurgere citò.
o arboris nodo, malus clavus, malus cuneus
figendus eſt.
imum in eo vitium eſt, qui non melioribus,
d pluribus placet.
imum remedium iræ mora eſt.
us eſt prudenter tacere, quàm inaniter loqui.
dacium regis multi affirmant.
ſtro ſimilis eſt avaritia ſenilis.
t illos conſecrat, quorum exitum & qui ti-
ent, laudant.
etſi nullos inimicos tibi faciat injuria, multos
nen facit invidia.
facta cernuntur; animus non videtur.
ſſaria venia eſt, ubi delinquit exercitus.
ſſe eſt à quo contemni quis ferat, ſuſcipi
udeat.
inem citò accuſaveris, neminem citò lauda-
is.
o meliorem contemnit, etiamſi facit quod
ntemnentes ſolent.
o poteſt regere, niſi qui & regi.
miſerum eſt, quod in naturâ conſuetudo pro-
xit.
petas quod negaturus es.
neges quod petiturus es.
magnum eſt in rebus humanis, niſi animus
gna deſpiciens.

Nihil intereſt quo animo facias, quod feciſſe vitioſum eſt.
Nihil minùs quàm iraſci punientem decet.
Nocentem qui defendit, ſibimet crimen parat.
Non egere felicitate, felicitas eſt.
Non erronea ratio eſt, à ſanis inutilia ſecernere.
Non eſt prudentis errantes odiſſe.
Non minùs læſum latus eſt, cujus veſte oppoſitâ telum eluſum eſt.
Nulla dura videtur curatio, cujus ſalutaris eſt effectus.
Nulla eſt major pœna, quàm neceſſitatis inopia.
Nullum conſcium peccatorum tuorum magis timueris, quàm teipſum: alium enim poteris effugere, te autem nunquam.
Nunquam multis placeas, ſed qualibet ſpecta.
Nunquam ſcelus ſcelere vindicandum eſt.
Nunquam longa ſimulatio alienæ fit honeſtatis.
Nunquam boni viri miſerearis: poteſt enim miſer dici, eſſe non poteſt.
Nunquam virtutis molle documentum eſt.
Objurgationi ſemper blanditiæ aliquid admiſce.
Omne peccatum voluntarium eſt: omitte excuſationem, quia nemo peccat invitus.
Omnis affectus habet, ut in quo ipſe inſanit, cæteros furere putet.
Omnis ſuperbus ſeipſum laudat, & nullum hominum laudari vult.
Opinentur de te homines malè, ſed mali.
Optimum eſt ſemper ignoſcere, tanquàm ſi ipſe quotidie pecces.
Pacem cum hominibus habebis, bellum cum vitiis.
Pars magna bonitatis eſt, velle fieri bonum.
Pecunia non ſatiat avarum, ſed irritat.
Pedica ſubdola, pulcher inimici ſermo.
Pejora ſunt tecta, quàm aperta odia.
Perturpe eſt quod objicitur, in objiciente cognoſci.

…rique cum ſtultis maledicunt, faciunt injuriam ſibi.

…rique famam, conſcientiam pauci verentur.

…s amicos menſa, quàm mens concipit bona.

…ſtabis amicis fidem, omnibus æquitatem.

…uſquam promittas, delibera, ut cùm promiſeris, facias.

…ximum innocentiæ tenet locum verecunda peccati confeſſio.

…æ ſunt maximæ divitiæ? Non deſiderare divitias.

…àm magnarum virium eſt negligere lædentem; …ui enim vindicat, ſentit.

…andò clavis reperitur, oſtium non frangitur.

…andò conſurgit bellum, judices timent.

…anti tales amicos habere voluerunt, & ipſi tales …ſſe non poſſunt.

…em ſic credas ut te? Cui ſic loquaris, quaſi tecum.

…i dormientem necare nititur, abſentem ulciſcitur.

…i inſidias plus timet, capitur minùs.

…i numeroſis ſtudet amicis, & inimicos neceſſe …ſt ferat.

…i propter pecuniæ amorem & libidinum moritur, oſtendit ſe nunquam ſui cauſâ vixiſſe.

…i ſibi minimè vivit, meritò multis occumbit.

…i ſuis crudelis eſt, oſtendit in aliis non voluntatem ſibi deeſſe, ſed poteſtatem.

…id dulcius, quàm habere cum quo omnia audias, cui ſic loquaris quaſi tecum?

…id eſt homini inimiciſſimum? Alter homo.

…ò ſe fortuna, eòdem ſe & favor inclinat hominum.

…od eſt venturum ſapiens tanquam præſens cavet.

…otidie morte multatur, qui cum timore conſcientiæ ſuæ verſatur.

Reddit, non perdit, qui, quod alienum erat, perſolvit.
Rem maximam tibi promittit ſapientia, ut te reducat ſibi.
Res optima eſt, non ſceleratos extirpare, ſed ſcelera.
Satis diſertus eſt pro quo loquitur veritas.
Satis eſt inimicum ſuperare; nimiùm eſt perdere.
Scias eum multis virtutibus abundare, qui alienas amat.
Semper diſſentio ab alio incipiat, à te reconciliatio.
Severitas aſſidua amittit auctoritatem.
Si in clientelam felicis hominis potentiſque perveneris, aut amicitia, aut veritas perdenda eſt.
Si non invideas, major eris: nam qui invidet, minor eſt.
Si quis iraſcitur, ab alio pœnas expetit, à ſe exigit.
Si tibi non imperas, quomodò ab alio ſilentium ſperas?
Si vis bonus eſſe, cogita hoc primùm contemnere, contemni.
Sicut formoſa pictura eſt, cujus pars nulla errat; ſic formoſus homo, in quo nulla pars peccatis fœda eſt.
Sine lege aut pœnâ eſt conſcientia.
Sua qui ſervat, ſalva vult eſſe communia.
Succurre paupertati amicorum, imò potiùs occurre.
Superari à ſuperiore pars eſt gloriæ.
Supplicem hominem opprimere virtus non eſt, ſed crudelitas.
Suſpicax animus omnium damnat fidem.
Suſpicio probitatis tacita injuria eſt.
Tantùm libentiùs audias, quàm loquaris.
Tardè, ſed graviùs vir ſapiens iraſcitur, & pervicax ulciſcitur.
Te primùm exhibe bonum, & ſic quære alterum ſimilem.

Tranſibit ſermo in effectum, ſi honeſta loquamur.
Triſtitiam, ſi potes, non admiſeris: ſin minùs, non oſtenderis.
Turpe præbet ſpectaculum animus æger.
Turpia ne dixeris; paulatim enim pudor per verba diſcutitur.
Turpius nihil eſt, quàm cum eo bellum gerere cum quo familiariter vixeris.
Tuti ſunt omnes, ubi unus defenditur.
Ubi libertas cadit, audet liberè nemo loqui.
Ubi omnes peccant, ſpes querelæ tollitur.
Ubi nihil timetur, quod timeatur naſcitur.
Ubi judicat qui accuſat, lex non valet, ſed violentia regnat.
Ubi amas aliena, invenias neceſſe eſt tua.
Verba rebus, non perſonis, accipienda ſunt.
Vide ſi adhuc malus es, & ſimilibus parce.
Vincitur doloribus patientiæ inimicus.
Vir bonus eſt, qui non tantùm peccare non vult, ſed etiam non poteſt.
Vires tuas amici beneficiis, injuriis inimici ſentiant.
Viri jocunditas, pulchritudo eſt familiæ.
Virtutem cujus progreſſum videris, nec exitum ejus finemque deſperes.
Virtutis omnis impedimento eſt timor.
Vis habere honorem? Dabo tibi magnum imperium: impera tibi.
Vita brevis, ars autem prolixior omnis.
Vita otioſa regnum eſt, & curæ minùs.
Vitium eſt omnia credere; vitium eſt nihil credere.
Vix quiſquam in bonum, niſi ex malo tranſit.
Volunt homines ita præceptum ut vivunt, non autem vivere ut præceptum eſt.
Ut auri aliquid extrahamus, terras ſubvertimus; ut ſummum bonum inveniamus, ſcrutari pectus piget.

Utendum eſt, non abutendum, divitiis.
Utilis educatio & diſciplina mores facit.
Zelum de Deo habeas, non contra homines.
Zelari hominibus vitioſum eſt.

FINIS.

Typis G. F. QUILLAU, 1742.

801AA
71 A 30
1

